Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

česká asociace streetwork.cz

Sborník dobré praxe

jako výsledek výměnných stáží mezi členskými zařízeními České asociace streetwork včetně metodiky organizace stáží jako dobré praxe ve vzdělávání sociálních pracovníků a pracovníků v sociálních službách

Milí čtenáři,

s radostí vám předkládáme elektronický sborník, který vznikl v rámci projektu OP Z „Nové výzvy pro streetwork“, CZ.03.2.63/0.0/0.0/17_071/0007649. Chceme se s vámi podělit o naše know-how a metodiku realizace odborných stáží, které jsou podloženy našimi dlouhodobými zkušenostmi z této oblasti. Nastíníme, jaké přínosy získaly účastí na projektu poskytující organizace, resp. zařízení, jak stáže probíhaly a co zajímavého si z nich účastníci odnesli. Rádi bychom tak inspirovali poskytovatele sociálních služeb v tom, jakým způsobem stáž realizovat po praktické stránce, a také ukázali, v čem jsou tyto stáže přínosné, a že má smysl se jich účastnit, ať už na straně příjemce, nebo poskytovatele.

Přejeme vám inspirativní čtení!

Obsah

1. Popis procesu realizace stáží — 4

1.1 Základní rámec stáží — 5

1.2 Cíl stáží — 5

1.3 Proces výměnných odborných stáží — 5

2. Stáže z pohledu poskytujících organizací — 10

3. Stáže z pohledu účastníků — 16

Třídenní odborná stáž v Ratolesti Brno, z.s. — 17

Třídenní odborná stáž v Majáku, o.p.s. v Liberci — 22

Třídenní odborná stáž v Progressive o.p.s. – Stage 5, No biohazard a Fix point — 26

Třídenní odborná stáž v NZDM Coolna, oblastní charita Znojmo — 29

Třídenní odborná stáž v NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s. — 33

Třídenní odborná stáž v nízkoprahovém klubu Vrtule, Salesiánské středisko mládeže – středisko volného času, o.p.s., Praha — 36

4. Závěr — 39

1. Popis procesu realizace stáží

1.1 Základní rámec stáží

V rámci projektu „Nové výzvy pro streetwork“, CZ.03.2.63/0.0/0.0/17_071/0007 649, z Operačního programu Zaměstnanost, spolufinancovaného Evropskou unií realizovala Česká asociace streetwork v období září 2019 – květen 2021 celkem 6 odborných stáží v zařízeních poskytujících nízkoprahové sociální služby. Naším záměrem bylo, aby paleta vybraných služeb prezentujících dobrou praxi byla co nejpestřejší, mezi poskytovatele stáží proto byla vybrána členská zařízení pracující s odlišnými cílovými skupinami (NZDM, TP pro děti a mládež a KC/TP pro uživatele drog) v různých regionech České republiky (v Jihomoravském, Libereckém, Královéhradeckém kraji a v Hlavním městě Praze).

Délka stáže byla nastavena na 3 dny tak, aby bylo možné se věnovat problematice více do hloubky a stážisté si ze svého pobytu odnesli maximum zkušeností a informací. Ze stejného důvodu byla stáž určena vždy pro max. 5 osob s tím, že účastníci stáže se dále dělili do menších podskupin, což jim umožňovalo individuálnější interakce s pracovníky i klienty hostitelské organizace a přesnější zacílení na své zakázky a potřeby. V neposlední řadě představoval tento formát menší zátěž pro běžný chod služby a stážisté tak měli možnost službu zažít v co nejvíce autentické každodenní podobě.

Po dobu trvání projektu byla v každém z vybraných zařízení realizována jedna třídenní odborná stáž. Stáže byly nabídnuty pracovníkům nízkoprahových služeb ze všech regionů ČR vyjma Prahy a byly určeny jak začínajícím, tak i zkušeným pracovníkům.

Povinností každého absolventa bylo napsat ze stáže krátkou zprávu a ve svém regionu nebo ve svém zařízení uspořádat seminář, kde sdílel nabyté poznatky s kolegy.

1.2 Cíl stáží

Hlavním cílem odborných stáží bylo umožnit účastníkům sebrat zkušenosti a získat vhled do provozu sociální služby osvědčeného poskytovatele. Chtěli jsme účastníky inspirovat novými postupy poskytovatelů sociálních služeb v zařízeních, která jsou garancí kvality a dobré praxe, seznámit je s metodickými postupy, inovativními metodami práce, ukázat jim fungující spolupráci v rámci sítě a umožnit jim reflexi a srovnání. V neposlední řadě jsme chtěli účastníky stáží motivovat k další práci v nízkoprahových sociálních službách.

1.3 Proces výměnných odborných stáží

Vyhlášení poptávky pro poskytovatele na dodání nabídky na zajištění stáže.

V rámci přípravy k vyhlášení poptávky pro poskytovatele nízkoprahových sociálních služeb na dodání nabídky na zajištění odborné stáže byly formulovány požadavky na zařízení poskytující sociální služby pro různé cílové skupiny (NZDM, TP pro děti a mládež, NDC a TP pro osoby bez přístřeší a KC/TP pro uživatele drog), která by měla zájem poskytnout ve své organizaci odbornou stáž pro vybrané zájemce.

Poptávka měla tyto náležitosti:

Požadavky na zařízení:

- zařízení je registrovaným poskytovatelem sociální služby (NZDM, TP, KC, NDC) a službu poskytuje min. 3 roky,
- zařízení je členem České asociace streetwork, z.s.,
- zařízení má zkušenost s realizacemi odborných stáží,
- zařízení připraví časový a obsahový scénář stáže na zpravidla 3 dny,
- zařízení má kapacitu přijmout 3–5 pracovníků, kteří jsou optimálně rozdělení do podskupin a vystřídají se v různých službách,
- zařízení poskytne pracovníka na pozici koordinátora stáže,
- zařízení poskytne prostor pro úvodní a evaluační setkání,
- zařízení do přihlášky popíše, v jakých oblastech práce se bude stáž realizovat, o jakých oblastech práce se účastníci stáže dozvědí. Dále zařízení do přihlášky uvede, zda je nositelem inovativní praxe v oblasti práce v nízkoprahových soc. službách.

Požadavky na činnost koordinátora:

- koordinátor je zaměstnancem hostitelské organizace a ideálně má zkušenosti z oblasti personálního řízení a/nebo metodického vedení či supervize,
- koordinuje skupinu po celou dobu výjezdu, vede úvodní setkání (předání informací, pojmenování úkolů), moderuje závěrečné hodnotící setkání (reflexe přínosů pro účastníky, přesahů do vlastní organizace/služby),
- spolupracuje s kanceláří ČAS (kontaktní osobou) při domluvě termínu, přípravě obsahové náplně a časového harmonogramu atd.

Požadavky na realizaci stáže:

Předem jsme definovali souhrn požadavků, které vymezovaly základní rámec stáží: pro jaké pracovníky je odborná stáž určena, s jakou délkou praxe, jaká je požadovaná struktura stáže, o čem by stážisté měli být na stáži informováni – mezi časté požadavky patřila spolupráce organizace (zařízení) v rámci sítě (spolupráce s obcemi, ostatními sociálními službami, školami, OSPOD, case management, přímá ukázka práce na klubu, terénu anebo ukázka inovativního postupu). Zároveň zařízení poskytlo pracovníka na pozici koordinátora stáže, který skupinu koordinoval po celou dobu výjezdu a vedl úvodní a závěrečné hodnotící setkání (reflexe přínosů pro účastníky, přesahů do vlastní organizace/služby).

Odměna:

Příspěvek byl určen především jako odměna organizaci (zařízení, pracovníkům) za to, že se stážistům věnovali, provedli je službou, pracovník/ce organizace je prováděl/a po celou dobu stáže a zodpovídal/a otázky, diskutoval/a praktikované postupy, ve spoluprácí s kanceláří ČAS připravil/a odborný program.

Součástí poptávky byla **Přihláška na realizaci stáže**, která obsahovala tyto náležitosti: název a adresa organizace a zařízení, kontaktní osoba – koordinátor stáže, pracovní pozice, e-mail, telefon, jaké sociální služby zařízení poskytuje a pro jakou cílovou skupinu, kterým pracovníkům bude stáž určena (začínajícím s praxí 0–2 roky, zkušeným s délkou praxe nad 2 roky či všem pracovníkům), návrh časového harmonogramu a obsahové náplně stáže a preferovaný přibližný termín realizace stáže.

Příjem nabídek (přihlášek) poskytovatelů.

Výběr poskytovatelů stáže.

Zaslané přihlášky od poskytovatelů byly několikačlenným odborným týmem kanceláře ČAS zhodnoceny a byly vybrány organizace, ve kterých stáže proběhnou. Výběr byl proveden na základě nabídky obsahové náplně stáží. Zohledňovány přitom byly zejména nabídky inovativních metod práce a metody, na které je v rámci asociace kladen důraz.

Vyhlášení jednotlivých stáží.

Pozvánky na jednotlivé stáže byly připraveny ve spolupráci kanceláře ČAS a koordinátorů z jednotlivých vybraných hostitelských organizací. Pozvánky obsahovaly tyto náležitosti: pro jaké pracovníky je stáž určena, jaká je požadovaná délka praxe, místo stáže, stručné představení hostitelské organizace včetně odkazu na webové stránky, stručný časový a obsahový scénář stáže, povinnosti stážistů po skončení stáže, přesný termín stáže a organizační informace – co hradí kancelář za podpory projektu OPZ a co hradí stážista příp. jeho organizace, termín uzávěrky přihlášek a kontakt na organizátora stáže.

Příjem přihlášek zájemců o stáže.

Výběr stážistů.

Na základě zaslaných přihlášek vybral odborný tým kanceláře ČAS účastníky stáže, zpravidla jednoho zástupce za organizaci. Přihlásit se mohlo i více pracovníků a pracovnic z jedné organizace. V případě vyššího zájmu byl však zařazen pouze jeden zástupce.

Organizační zajištění stáže – ubytování stážistů.

Kancelář ČAS zajistila (zejména na základě doporučení koordinátorů stáže) vhodné ubytování v dobré dostupné vzdálenosti od místa stáže. V případě dojezdu z velké vzdálenosti bylo za podpory projektu možné zaplatit ubytování již den předem, příp. den po stáži. Dopravu na místo stáže a stravování si účastníci hradili na vlastní náklady.

Výběr vhodně umístěného a příjemného ubytování se ukázal být rovněž velmi důležitý. Účastníci stáží se shodovali, že po náročných dnech plných soustředěné práce velmi uvítali možnost kvalitního odpočinku i stravování.

Zpráva o zařazení stážistům, instrukční dopis ke stáži, třístranná smlouva.

Všichni přihlášení byli informováni e-mailem o zařazení příp. nezařazení na odbornou stáž. Zařazení účastníci obdrželi instrukční dopis s organizačními

pokyny – s termínem, časy, adresou setkání, mapkou, popisem cesty na místo stáže, adresou ubytování, telefonního kontaktu na koordinátora stáže.

Dále účastníci stáže obdrželi třístrannou smlouvu k podmínkám a pravidlům odborné stáže, kterou uzavírali účastník stáže, vysílající organizace (zaměstnavatel) a pořádající organizace (ČAS). Ve smlouvě byly definovány povinnosti:

Účastníka stáže:

- Zodpovídá za pravdivost údajů, které uvedl v přihlášce ke stáži.
- Jeho účast na stáži je závazná. V případě náhlé nemoci je účastník stáže povinen informovat ČAS co nejdříve bez odkladu.
- Uspořádá do 30 dnů od ukončení stáže seminář pro ostatní pracovníky z vysílající organizace, případně ve svém regionu, kde bude informovat o výstupech z absolvovaného pobytu.
- Zpracuje ze stáže krátkou zprávu – 1 normostrana.
- Do 30 dnů zašle do kanceláře ČAS sken prezenční listiny s popsanými tématy semináře + zprávu ze stáže. Uspořádání semináře a zaslání skenu je podmínkou pro udělení osvědčení o absolvování stáže.
- V odborných tématech a obsahových i formálních otázkách se obrací na pracovníky kanceláře ČAS.

Pořádající organizace:

- Uchovává materiály účastníků v souladu s ustanoveními zákona na ochranu osobních údajů.
- Zajišťuje materiálně technické podmínky pro realizaci stáže.
- Při splnění výstupních podmínek vystavuje a distribuuje účastníkům osvědčení o absolvování stáže.
- Při neplnění povinností účastníka si vyhrazuje právo neudělení osvědčení.
- Pořádající organizace může okamžitě vyloučit účastníka, pokud závažně narušuje chod akce, účastní se stáže ve stavu nezpůsobilém absolvování akce nebo o sobě uvedl nepravdivé informace v přihlášce.
- Má právo informovat o neplnění podmínek účasti na stáži vysílající organizaci účastníka.
- Zajistí ubytování účastníků, včetně jeho úhrady.

Vysílající organizace:

- Uvolní účastníka v uvedeném termínu.
- Umožní účastníkovi stáže uspořádat seminář pro ostatní pracovníky organizace, příp. ve svém regionu.
- Vysílající organizace se zavazuje vystavit účastníkovi stáže, tedy svému zaměstnanci, cestovní příkaz k pracovní cestě (dle zákoníku práce a vnitřních směrnic dané organizace). Na základě cestovního příkazu vyplatí vysílající organizace účastníkovi stáže cestovní náhrady dle vyhlášky MPSV č. 440/2016 Sb., a to bez nákladů na ubytování, které hradí pořádající organizace.

Zaslání podkladů ke stáži koordinátorovi.

Týden před stáží zaslal pracovník kanceláře ČAS koordinátorovi stáže seznam všech přihlášených stážistů, prezenční listiny na každý den stáže, objednávku jako podklad k fakturaci organizace, formulář zpětné vazby pro stážisty, instrukční dopis

pro stážisty, požadavek na pořízení fotografií ze stáže a požadavek na zajištění (ústního) souhlasu stážistů s uveřejněním fotografií na stránkách asociace.

Realizace stáže.

V rámci projektu jsme stanovili rámcovou strukturu stáží. Konkrétní harmonogram byl pak vypracován jednotlivými hostitelskými organizacemi a koordinátory stáží a dále byl konzultován s kanceláří ČAS.

Struktura třídenní odborné stáže:

1. den:

- úvodní setkání vedené koordinátorem (2 hodiny) – seznámení s organizací a poskyt ovanými službami
- přímá práce (6 hodin)

2. den:

- přímá práce (8 hodin)

3. den:

- přímá práce (6 hodin)
- evaluace (2 hodiny) – reflexe a vyhodnocení stáže ve skupině vedené koordinátorem. Koordinátor facilituje průběh stáže a vzájemnou komunikaci stážistů.

Z projektu bylo hrazeno rovněž ubytování účastníků stáže, celkem 3 noci, stážisté, kteří byli z různých regionů ČR, mohli tedy na místo přicestovat již den před začátkem stáže a svůj značně intenzivní studijní pobyt tak nastoupit odpočatí a otevření novým informacím.

Zaslání dokumentace ke stáži od koordinátora kanceláři ČAS.

Bezprostředně po realizované stáži dodal koordinátor stáže do kanceláře ČAS dokumenty v listinné podobě – podepsané prezenční listiny z každého dne stáže, vyplněné formuláře zpětné vazby od všech stážistů, poskytl e-mailem pracovníkovi ČAS osobní zpětnou vazbu ke stáži a zaslal rovněž pořízené fotografie. Fotografie byly následně zveřejněny na stránkách asociace.

Proplacení honoráře za stáž na základě fakturace.

Honorář byl stanoven ve výši 12 000 Kč pro hostitelskou organizaci.

Zpráva ze stáže, seminář ve vysílající organizaci.

Každý absolvent stáže byl povinen do jednoho měsíce od ukončení stáže sepsat ze stáže krátkou zprávu – min. 1 normostranu – a zároveň ve svém zařízení nebo regionu uspořádat seminář, kde předal poznatky ze stáže kolegům. Zprávu byl absolvent povinen dodat do kanceláře ČAS včetně skenu prezenční listiny z proběhlého semináře.

Distribuce certifikátů.

Po obdržení zprávy ze stáže a prezenční listiny z realizovaného semináře pro kolegy byl kanceláří ČAS vystaven a distribuován certifikát o absolvování stáže.

2. Stáže z pohledu poskytujících organizací

Zeptali jsme se koordinátorů stáží na to, co poskytujícím službám, resp. organizacím, realizace stáží v jejich zařízeních přinesla, jak vypadal proces tvorby programu stáže, co inspirativního stážistům služby nabídly a jakou zpětnou vazbu díky tomu získaly. Odpovědi přinášíme formou krátkého rozhovoru.

Když se krátce ohlédnete za realizací stáží u vás ve službě/organizaci, v čem pro vás, jakožto poskytovatele, byl tento proces přínosný?

Mgr. Robert Knebl, NZDM Coolna Znojmo:
Jedním z důležitých přínosů byla zpětná vazba pro naše pracovníky, potažmo službu ze strany stážistů. Oceňovali kvalitu v naší službě a způsob provádění v naší službě od A do Z. To, co se pro některé naše pracovníky jevilo jako jakýsi pomyslný základ či základní standard poskytování, tak pro řadu stážistů byl již příklad dobré praxe či velká inspirace. I noví pracovníci si v naší službě uvědomovali, že to, co v žité praxi realizují s klienty a je opřené o metodické pokyny, má vysokou úroveň poskytování či je přínosem pro dobrou praxi lidem v oboru nízkoprahových služeb.

Petr Hampacher, DiS., Maják o.p.s.:
Stáže jsou vždycky oboustranně obohacující, máme to nastavené hodně partnersky – nemáme patent na jedinou správnou cestu a diskuse se stážisty jsou proto velmi zajímavé. Někteří sdílí zkušenosti z určité fáze vývoje služby, kterou jsme si prošli také, a je zajímavé podívat se na to, jak se výzvy, jak službu uchopovat, vrací. Někdy nastane naopak určitý moment k zamyšlení: „Aha, tudy jsme nikdy nešli, to je zajímavé, jak jste se tam dostali? A neminuli my jsme něco?“

Bc. Gabriela Lepková, NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.:
Přijde mi fajn, když na stáž přijede více lidí z různých organizací. Člověk má možnost sdílet praxi, a zároveň je tam prostor pro zpětnou vazbu i pro tu naši službu, to považuji asi za nejvíce přínosné.

Mgr. Kristýna Kinkalová, KC Stage 5, Progressive o.p.s:
Vždy je fajn setkat se s kolegy z jiných služeb a posdílet zkušenosti a rozšířit si obzory, vzájemně se inspirovat.

Bc. Alžběta Matysová, Nízkoprahový klub Vrtule, Salesiánské středisko mládeže - středisko volného času, o.p.s., Praha:
Pro nás to bylo přínosné v tom, že jsme mohli vymýšlet program pro stážisty a v rámci toho si znovu osvěžit, co všechno naše služba našim klientům nabízí a jak vlastně ty služby fungují.

Jakou zpětnou vazbu jste díky tomu získali?

Mgr. Robert Knebl, NZDM Coolna Znojmo, Oblastní charita Znojmo:
Od všech účastníků – stážistů jsme získali velmi pozitivní zpětnou vazbu na poskytování a přístup v naší službě.

Petr Hampacher, DiS., Maják o.p.s.:
Vidíme, že děláme věci pro ostatní kolegy z oboru srozumitelně, že jim to bylo inspirací v tom smyslu, jakým způsobem se služba dá popotáhnout ještě o kus dál a bylo hodně zřejmé, že jsme stážisty mohli v tomto ohledu navést. Na stážích si obecně cením toho, že kolegové z ČASáckých zařízení jsou naladěni na podobnou notu, a že to vždy sedne. Oborová identita, sounáležitost, vzájemné porozumění, že jsme v tom společně – to vše také zaznívalo a je vždy příjemné to slyšet od kolegů a kolegyň.

Bc. Gabriela Lepková, NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.:
Dostali jsme zpětnou vazbu k propagačním materiálům, které stážisté oceňovali, nebo i naopak navrhovali, co by z jejich pohledu mohlo být napsané lépe – vysvětlovali jsme si pak, proč to tak máme a proč oni by to viděli jinak. Pak se jednalo o zpětnou vazbu na přímou práci s klienty. Součástí programu stáže byla také naše práce v nových lokalitách s mobilním klubem, přičemž jsme dostali srovnání práce na malé obci a ve velkém městě. Tím, že někteří stážisté byli z menších měst, měli třeba i větší zkušenosti v tomto ohledu než my a sdíleli s námi, co jim funguje. Celkově byla zpětná vazba na to, jakým způsobem služby realizujeme, velmi pozitivní.

Mgr. Kristýna Kinkalová, KC Stage 5, Progressive o.p.s:
Vždy jsme dostali velmi hezkou zpětnou vazbu a ocenění naší práce.

Bc. Alžběta Matysová, Nízkoprahový klub Vrtule, Salesiánské středisko mládeže - středisko volného času, o.p.s., Praha:
Zpětná vazba se hodně orientovala na náš pracovní kolektiv, který stážisté hodně oceňovali. Líbilo se jim, jakým způsobem spolu jako tým spolupracujeme, jak se umíme domlouvat na pracovních záležitostech, a zároveň i to, jakým způsobem pracujeme s našimi klienty, jakou vytváříme atmosféru v rámci naší služby. Říkali nám, že na ně působíme všichni klidným, příjemným dojmem, a že to vytváří důvěrné prostředí pro naši práci s klienty.

Popište prosím, jak vypadal proces vymýšlení a sestavování programu stáží.

Mgr. Robert Knebl, NZDM Coolna Znojmo, Oblastní charita Znojmo:
Vzhledem k tomu, že obdobná spolupráce s Českou asociací streetwork proběhla již v letech minulých, koncept vymýšlení a sestavování programu byl nastaven obdobně jako dříve. Navíc máme zkušenosti se stážisty či zde byli i stážisté z Ukrajiny. Představil jsem týmu svou vizi, jak by mohla stáž proběhnout a jakou mám již zkušenost, a společně s týmem se na setkání domluvili, jestli to tak všem vyhovuje, nebo mají jinou představu. Každý pracovník měl možnost se k dané stáži vyjádřit a pracovníci byli sami iniciativní, co každý představí za činnosti, aktivitu či službu, ve které se orientují a mají v tom jistotu. Pak se již definitivně sepsal

program, který byl zaslán do kanceláře ČAS a následně realizován dle týmové domluvy pracovníků Klubu Coolna Znojmo.

Petr Hampacher, DiS., Maják o.p.s.:
Od ČAS jsme měli jasné základní zadání, na co mířit – na dobrou praxi, na síťování, spolupráci s organizacemi. Do programu dáváme témata, která jsou pro nás nosná. Jsou to věci, ve kterých jsme jako služba silní, kde opravdu víme, že jsme o kousek dál, aby to bylo pro ostatní služby inspirující. A dále se většinou snažíme zareagovat na poptávku, hodně jdeme po tom, co si účastníci stáže řeknou na začátku, kontraktujeme, zjišťujeme, co je zajímá a co potřebují slyšet. Je to hodně týmové, co se týče obsahu a je v tom velký prvek flexibility.

Bc. Gabriela Lepková, NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.:
Inspirovali jsme se předchozím projektem a program lehce upravili. Stavěli jsme to tak, aby se teoretická část, která probíhala dopoledne, vždy promítala do odpolední přímé práce. Zároveň jsme to vymysleli tak, aby všichni účastníci mohli okusit všechny formy práce, které klientům nabízíme, ambulantní, terénní i online. Důležitý byl také prostor pro sdílení toho, co ti lidé zažili a co potřebovali říct, pro diskusi.

Mgr. Kristýna Kinkalová, KC Stage 5, Progressive o.p.s:
Jelikož stážisté navštěvovali více programů v Progressive, ladila jsem s kolegy jejich možnosti a kapacity, vymýšleli jsme program tak, aby byl zajímavý a různorodý.

Bc. Alžběta Matysová, Nízkoprahový klub Vrtule, Salesiánské středisko mládeže - středisko volného času, o.p.s., Praha:
Jako koordinátorka stáže jsem se sešla s vedoucím služby a s ním jsem probrala, co všechno by stážisté měli vidět a zažít. Pak jsme poskládali program i s ohledem na to, aby to bylo únosné v rámci služby, pro klienty. Abychom je nepřehltili množstvím lidí, rozdělili jsme stážisty do dvou menších skupinek, aby mohli zažít jak ambulanci, tak terén, který klientům poskytujeme na Praze 8. Kolegům jsme pak dali harmonogram stáže a na poradě jsme společně probrali, jak by se v tom oni mohli zapojit.

Co jste si pro stážisty přichystali? Zdůrazněte, co považujete za inovativní, inspirativní, na co jste hrdí.

Mgr. Robert Knebl, NZDM Coolna Znojmo, Oblastní charita Znojmo:
Stážisté viděli u nás téměř vše, co bylo možné v daném čase stihnout. Měli možnost nahlédnout do jakýchkoliv metodik, evidenčního programu, měli možnost slyšet teorii, ale i vidět praxi v ambulantní či terénní formě (klasického pěšího terénu) a být v kontaktu s „našimi“ klienty a vidět, jak je i v přirozeném prostředí pro ně v pořádku využívat službu. Poznali i práci v maringotce, která je jakousi „prodlouženou rukou streetworku“, tam viděli zase jiná specifika práce. Viděli – se souhlasem klienta – live, jak intervenujeme přes telefon a poskytujeme pomoc a podporu, viděli, jak probíhá práce na sociálních sítích (Facebooku) s klientem, včetně možnosti nahlédnutí do metodik práce na sociálních sítích v Klubu Coolna Znojmo. Setkali se s širokým spektrem cílové skupiny – s dětmi, mládeží, dospělými, i s různými nepříznivými životními situacemi přímo v praxi. Dotkli se mnoha oblastí v rámci rozhovoru či intervencí (nezaměstnanost, kouření, alkohol,

škola, vztahy, rozchody, rodina, finance aj.). Stážisté se měli možnost na cokoliv doptat a dostali ještě navíc mini metodickou podporu na témata, která se v rámci stáže otevřela a která je zajímala.

Petr Hampacher, DiS., Maják o.p.s.:
Nabídli jsme stážistům například to, jak budujeme a jak máme nastavenou spolupráci s OSPOD a s probační službou, jak pracujeme s klienty, kteří jsou už v trestním řízení. V tom jsme hodně dobří a silní jak vnitřně, odborně – tak ve spolupráci s probační službou, v rámci specifických programů pro klienty v trestním řízení.

Bc. Gabriela Lepková, NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.:
Stážistům jsme ukázali práci v malých lokalitách s využitím mobilního klubu, který slouží jako zázemí v terénu, a zároveň je to efektivní nástroj pro naši práci. To bylo pro účastníky stáže něco, co hodně chtěli vidět a stáli o to, aby se tam mohli všichni prostřídat. Krátce před realizací stáže jsme také rozjeli projekt Online terénní práce. Byť byl projekt v začátku, seznámili jsme stážisty s naším konceptem online terénu a účastníky stáže to také velmi zaujalo. Poslední věc, kterou teď vyvíjíme, je aplikace pro učitele a rodiče na téma šikany, i to bylo pro stážisty velmi inspirativní.

Mgr. Kristýna Kinkalová, KC Stage 5, Progressive o.p.s:
Stážisté navštívili naše 3 programy, s každým měli možnost se seznámit blíže. Jako inspirativní považujeme zapojení pracovníků z programu FIX POINT do průběhu stáže.

Bc. Alžběta Matysová, Nízkoprahový klub Vrtule, Salesiánské středisko mládeže - středisko volného času, o.p.s., Praha:
Jako nejdůležitější vnímám přímou práci – procházeli jsme se stážisty terény, vzali je na klub, kde se s našimi klienty mohli reálně bavit a vyptávat se jich na to, jak služba funguje z jejich pohledu, což je asi nejvíc, co jsme jim mohli nabídnout, protože díky klientům tu naše služba vůbec je. Je pro nás proto hodně důležité, jak klienti službu vnímají, abychom na to mohli reagovat a podle toho službu uzpůsobovat.

Co jste se na různých úrovních (pracovníci/služba/organizace) naučili?

Mgr. Robert Knebl, NZDM Coolna Znojmo, Oblastní charita Znojmo:
Pracovníci (především služebně noví) se naučili předávat více koncepčně svou práci a know-how svým kolegům a kolegyním v oboru nízkoprahových služeb a mohli nahlédnout u služebně starších kolegů, jak takovou stáž vést, uchopit, pokud by zde služebně „starší“ kolegové nebyli. Rozhodně je toto příležitost poděkovat České asociaci streetwork, která tyto stáže zprostředkovává, protože je to obohacující proces pro všechny.

Petr Hampacher, DiS., Maják o.p.s.:
Naučili jsme se efektivně předávat dobrou praxi a myslím, že o tom stáže ve své podstatě jsou. Jsme dlouhodobě hodně otevření vůči kolegům a kolegyním z oboru a dává nám v naší práci velký smysl navzájem si ve službách fandit. Jezdíme na stáže, rádi stážujeme, a proto nás příležitost realizovat stáž oslovila.

Bc. Gabriela Lepková, NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.:
Když dostanete zpětnou vazbu, která je pro vás přínosná, tak vás to posouvá, třeba lehce upravíte službu, metodiku. Realizace stáže nás také podpořila v tom, spolupracovat jako celý tým, všichni dohromady jsme se o něco starali, rozdělili si role a funkce. Získali jsme také nové kontakty a doporučení na vzdělávání, což pro nás bylo rovněž velmi přínosné. Pro mě je vždy důležité sdílení praxe, kalibrování toho, co kde kdo jak děláme a učíme se navzájem.

Mgr. Kristýna Kinkalová, KC Stage 5, Progressive o.p.s:
Obecně lze říci, že bychom neměli zapomínat na setkávání se s kolegy z jiných služeb – je to inspirující a většinou velmi příjemně strávený čas.

Bc. Alžběta Matysová, Nízkoprahový klub Vrtule, Salesiánské středisko mládeže - středisko volného času, o.p.s., Praha:
Znovu jsme si uvědomili, jak dobře se klienti dají kontaktovat na sociálních sítích, kde se hodně aktivně pohybují. Díky tomu se dá práce dělat lépe a je dobré sítě používat, člověk tak může dosáhnout bližšího kontaktu a informovanosti směrem ke klientům. My jsme klientům napsali, že přijedou stážisti, kteří chtějí vidět službu, a že bychom byli rádi, kdyby poskytli svůj pohled, jak to oni zažívají. Klienti přišli a bylo hezké, že stážistům sami řekli, jak služba funguje, co jim to dává, proč chodí do klubu a co tam mohou zažívat. Sociální sítě jsou rozhodně funkční nástroj pro komunikaci s nízkoprahovými klienty z řad dětí a mládeže, je důležité, aby se na ně začaly nízkoprahové služby orientovat, protože je to super nástroj, jak se přiblížit lidem, když oni se nám fyzicky oddalují.

3. Stáže z pohledu účastníků

Třídenní odborná stáž v Ratolesti Brno, z.s.

Termín konání: 16.–18. 9. 2019

Účastníci stáže:

Ludmila Klhůfková, NZDM Klub Coolna Znojmo, Oblastní charita Znojmo
Zuzana Nesrstová, NZDM Klub Bunkr, Bohumín, Bunkr o.p.s.
Viktorie Rohalová, NZDM Klub Koule, Farní charita Česká Lípa
Michal Beneš, NZDM Pixla, Ponton, z.s.

Stručně o Ratolesti Brno, z.s.

Ratolest Brno nabízí podporu a pomoc sociálně znevýhodněným dětem, mladým lidem a rodinám v nepříznivé životní situaci. Působí také preventivně v oblastech šikany, drog, sexu a kriminality.

Stáž proběhla v NK Likusák a NK Pavlač.

NK Likusák poskytuje ambulantní službu klientům od 12 do 26 let, od 21 let je pro klienty služba omezena. Zároveň provozuje v ulicích Brna a v obchodních centrech terén pro cílovou skupinu 12–26 let.

x

NK Pavlač pracuje na klubu s dětmi ve věku 6–10 let, 11–18 let (klub pro mládež) a pro klienty 18+ nabízí individuální konzultace. V sociálně vyloučených lokalitách poskytuje v prostředí brněnských ubytoven terénní službu pro cílovou skupinu 6–26 let.

Obě zařízení jsou členy ČAS. O službách hostitelské organizace a cílové skupině se dočtete detailně na webu www.ratolest.cz

Zpráva:

První den stáže se účastníci sešli v NK Pavlač, který sídlí v centru Brna.
V dopoledních hodinách se navzájem představili, seznámili se s organizačními záležitostmi a průběhem celé stáže a sdíleli své zakázky a očekávání. Mezi témata zájmu stážistů patřily například patronství, měření účinnosti, kombinovaná forma NZDM, prohloubení terénní praxe, GDPR a soc. sítě nebo seznámení se s chodem a inspirativní dobrou praxí jiných nízkoprahových klubů.

Po společném obědě se stážisté rozdělili do dvojic, jedna zůstala v NK Pavlač, druhá se vydala do NK Likusák.

V NK Likusák byly účastníkům stáže předány úvodní základní informace, proběhlo představení pracovníků a prostoru, a také podrobné sdílení pracovníků týkající se předchozího dne, které vždy předcházelo práci na klubu a v terénu.

Na klubu pak měli účastníci stáže možnost nahlédnout s vedoucím klubu do metodiky a zapisování do evidence PePa. Seznámili se rovněž s osvědčenou praxí zařízení v oblasti komunikace s klienty přes sociální sítě.

Důležitou součástí celé stáže bylo sdílení dobré praxe mezi stážisty. „Během celé stáže jsme si vzájemně předávali dobrou praxi ze všech zúčastněných služeb. Diskutovali jsme, jak má která služba nastavené metodiky a pravidla. Myslím, že docházelo k vzájemnému obohacení," říká k tomu stážistka Ludmila Klhůfková.

Jednou z oblastí, v níž stážisté sdíleli své rozdílné praxe a inspirovali se navzájem, bylo např. kouření klientů před klubem. (Všude to funguje trochu jinak a záleží na umístění klubu, možnostech atd. Některé kluby mají koupený vajglovník –

schránka na nedopalky z OBI či jiných prodejen – kdy učí klienty odhazovat nedopalky do popelníku a ne na zem.)

Diskutovaným tématem bylo také půjčování vybavení pro volnočasové aktivity, jemuž vždy předchází sociální práce. Dobrou praxí v Ratolesti Brno je snaha pracovníků přivést klienty k samostatnějšímu jednání, motivovat je, aby vymysleli hru i bez pomůcek, které donesli pracovníci, a zapojit klienty do přípravných prací (např. příprava plakátu, sehnání ostatních hráčů, naplánování a nachystání hry atd.). Tímto způsobem klienty motivují a učí je „ne jen brát ryby, ale i lovit“. Klub v tomto figuruje spíše jako pomocná ruka.

Následoval terén, kterému předcházela příprava terénního batohu, jenž obsahoval kondomy, těhotenské testy, harm reduction materiál, letáky návazných služeb, propagační předměty s preventivním obsahem, ale také kontejner na jehly (ty pracovníci nevyměňují, pouze použitý injekční materiál sbírají).

Co se týče terénu, ten byl pro stážisty z menších lokalit zajímavý zejména z hlediska srovnání práce na malém a velkém městě, účastníci stáže se dozvěděli

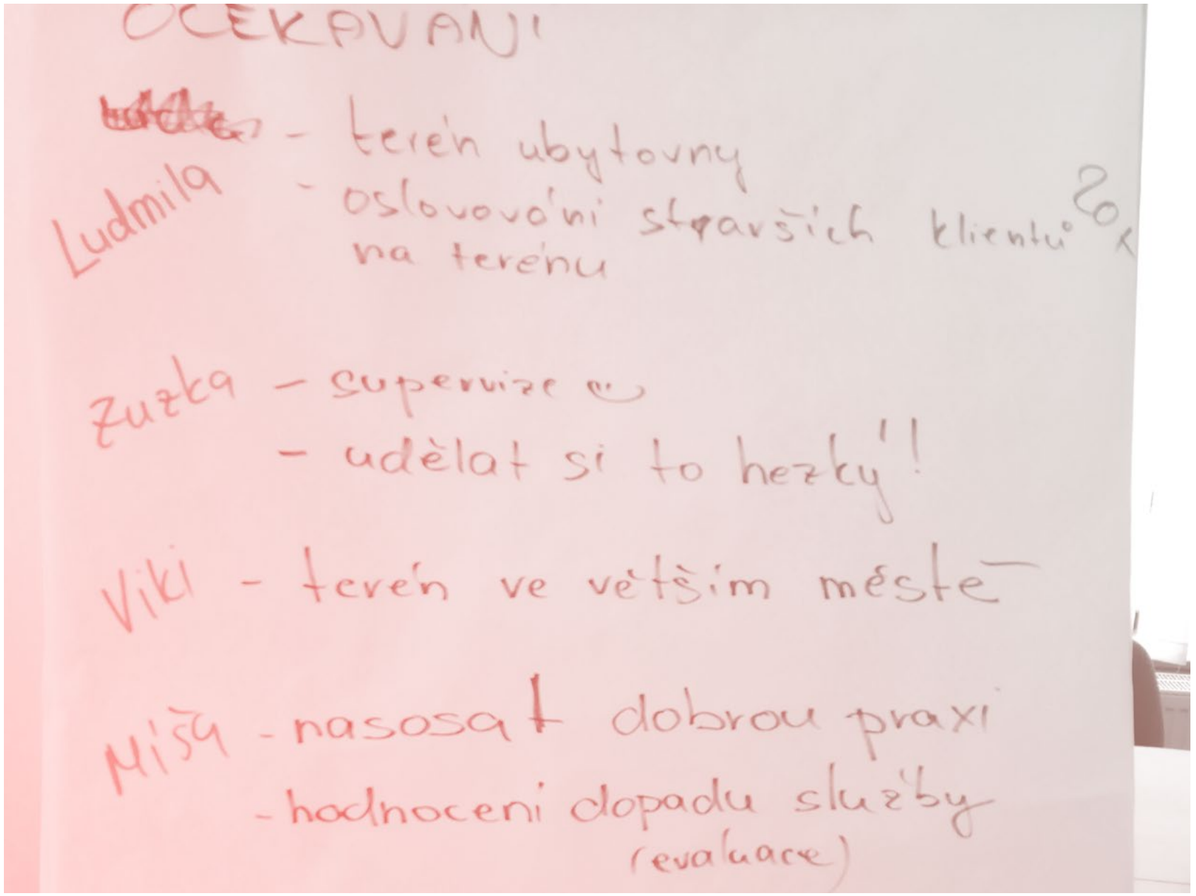

mnoho užitečných informací a seznámili se s kontextem a specifiky služby na sídlišti. Proběhl monitoring a depistáž v lokalitě.

Terénní práce dále pokračovala v centru Brna, kde došlo k několika kontaktům a prvokontaktům. Pracovníci Likusáku předávali zájemcům o službu, kteří vykazovali charakteristiky „typického klienta“, jednoduché informace spolu s propagačním předmětem (např. filtry, zapalovač, zápalky s logem a kontaktem). Při dalším kontaktu pracovníci informace doplňují.

Kontakty byly stážisty hodnoceny jako velmi profesionální a autentické. Proběhla také distribuce harm reduction materiálu cílená na kuřáky marihuany (filtry do jointů). Specifikem této cílové skupiny byla obliba tzv. „kýblů“ (improvizovaný bong) mezi mladistvými.

„Mým cílem bylo účastnit se kontaktu v terénu s mladými, kteří jsou v partě a užívají marihuanu. Tyto situace byly pro mne v minulosti špatně čitelné a necítila jsem se v nich dobře. Mé očekávání bylo naplněno, takových kontaktů jsem absolvovala několik.“ pochvaluje si stážistka Ludmila Klhůfková výběr stáže.

Pracovníci kontaktovali jak romské uživatele služby, tak klienty z majority. Spolu se stážisty prošli velkou část centra (parky, nákupní centra, meetingpointy atd.). Účastníci stáže se také seznámili s materiály, které služba používá (kromě zmiňovaného harm reduction materiálu to byly také materiály edukační, propagační aj.), a s kontextem situace ve městě a cílovou skupinou. Ta byla charakterizována ve smyslu NEETs (not in employment, education or training) – typický klient je nezaměstnaný, bez smyslu života, bez vzdělání.

Ratolest Brno provozuje rovněž streetwork na školách – pracovníci se jednou týdně v době velké přestávky pohybují na pozemku školy nebo na dvoře a hovoří se studenty, poskytují jim odbornou sociální pomoc. Spolupráce je ošetřena smlouvou.

Zároveň probíhá spolupráce s výchovnými poradci na školách, s nimiž se pracovníci osobně setkávají a realizují na školách 3 hodinové adaptační programy a programy drogové prevence.

Účastníky stáže zaujala praxe na klubu i v terénu, kdy pracovníci využívali při mimořádných situacích kód, kterým upozornili kolegu, aby zbystřil a odešel z potenciálně nebezpečné situace bez toho, aby si toho všiml přítomný klient („Hele, volal Karel, tak bychom asi měli jít.“). V některých službách zároveň pracovníci absolvovali kurz sebeobrany.

Jako inspirativní shledali stážisté rovněž práci s filmy, dokumenty a knihami, a to jak na klubu, tak v terénu. Za tímto účelem pracovníci využívají internetovou databázi filmů, která je rozdělena podle jednotlivých témat, co mohou s klienty probírat. Klientům nepouští zpravidla celý film (např. Co tě sejří, Bůh u soudu aj.), ale někdy stačí jen určitý úsek a následná debata. Pracovníci využívají rovněž trailery (např. dokument „V síti“), zejména pokud je před premiérou filmu.

Dále stážisty zaujaly některé projekty, např. „Poper se s tím“ – jedná se o workshop pouze pro klientky o násilí nejen fyzickém, ale také o manipulaci – nebo projekt Retrostipendium Člověka v tísni zaměřený na podporu a motivaci klientů ke studiu na střední škole prostřednictvím finanční odměny. Pro uznání stipendia musí uchazeč splnit podmínku, aby alespoň jeden rodič měl pouze základní vzdělání.

Druhý den stáže začal dopoledne v NK Likusák, kde proběhlo sdílení informací, dobré praxe, společná diskuse nad některými tématy stážistů a zhodnocení prvního dne stáže.

Tématem diskuse bylo GDPR a jejím výstupem vytvoření např. klubového e-mailu, na který budou sdíleny fotky z akcí a kam budou mít přístup pouze klienti

klubu. Pokud klient projeví zájem, podepíše GDPR souhlas, který bude následně zaznamenán do jeho karty v PePovi.

Stážisté se dále podrobněji seznamovali s NK Likusák a jeho chodem.

V rámci dobré praxe v Ratolesti Brno je nutné vzpomenout rovněž síťování – tzv. „**Síťovky“**, kdy dochází k propojování různých, nejen sociálních, služeb s NZDM. (Např. Kaufland poskytuje Ratolesti Brno trvanlivé potraviny po skončení lhůty min. trvanlivosti, které jsou následně využity v klubu. Podobně místní čajovny nakládají se sypanými čaji, kterým skončila doba min. trvanlivosti. Tyto čaje pak terénní pracovníci využívají zejména v zimě, kdy nosí do terénu termosky a mohou klientovi poskytnout teplý čaj.) Dále se pravidelně (1–2× do roka) všechny sociální služby v blízkém okolí setkávají na neformální schůzce, pracovníci mají možnost se osobně vidět a upevnit tak vztahy a vzájemné vazby mezi nízkoprahovými službami a návaznými institucemi.

Odpoledne se skupina znovu rozdělila do dvojic a tyto dvojice se ve službách prohodily.

V NK Pavlač měli účastníci stáže možnost doptat se na informace z chodu služby a na organizační věci spojené například s uzavíráním smluv s novými klienty, na pravidla klubu a sankce pro klienty při porušování těchto pravidel. Stážisté rovněž nahlédli do metodiky klubu.

Na konci dne vždy následovalo společné hodnotící kolečko a sdílení dojmů.

Každodenní úvodní sdílení se třetího dne neslo v duchu tématu „první přespávačka na klubu“. Stážisté přinášeli své zkušenosti a dobrou praxi ze svých domovských zařízení. Také byla probírána provozní i klientská témata, např. využívání evidenčního systému PePa, které se v Pavlači a Likusáku lišilo.

Polovinu provozní doby strávili stážisté na klubu pro starší a polovinu na klubu pro mladší uživatele. Na obou klubech bylo velice živo (převážně romská CS). Účastníci stáže byli přítomni náslechům a sami se doptávali klientů na věci týkající se místního klubu, zájmů či programů. U starších uživatelů rezonovalo téma turnaje ve stolním fotbálku, na klubu pro mladší viděli stážisté pro změnu taneční trénink s externí lektorkou.

Zajímavostí byl streetwork na ubytovnách, přičemž pracovnice nechodí do prostor ubytovny, ale tráví čas před ní a klienti je sami vyhledají. Kontakt je zaměřen hodně na motivaci k aktivnímu trávení volného času a prevenci. Spolu s pracovnicemi je přítomen i dobrovolník, který klienty doučuje či jim pomáhá s úkoly nebo předškolní přípravou.

Obsah terénního batohu se v tomto případě liší, obsahuje fixy, omalovánky, pracovní listy, podsedáky a deku, smlouvu o poskytování služby opatřenou piktogramy, preventivní hry, křídy, švihadlo, míč atd.

Po skončení klubů a terénu se opět všichni stážisté setkali na jednom místě a sdíleli své zážitky a zkušenosti ze stáže. Účastníci stáže se dále domluvili na vytvoření společné e-mailové debaty určené ke sdílení tipů na filmy, projekty a další dobré praxe týkající se kontaktní práce. Vzhledem k rozdílnosti cílových skupin NK Likusák a NK Pavlač byla stáž hodnocena jako inspirativní a rozvojová zároveň.

Další načerpaná inspirace a dobrá praxe:

- Kolečka – v rámci zaškolení si každý nový pracovník vyzkouší různé pozice napříč projekty celé organizace (po 3 hodinách na každém pracovišti), aby viděl, co která služba vykonává a nabízí
- Sebehodnocení zaměstnanců probíhá každé 3 měsíce

- Ratolestí snídaně a večeře – v rámci celé organizace se pravidelně pořádají snídaně (během nich probíhá mezi pracovníky sdílení a hodnocení) a neformální večeře pro všechny zaměstnance, všichni se znají a lépe tak spolupracují
- 1x měsíčně společné terény se službou Podané ruce (cílová skupina: drogoví uživatelé)
- Turnaj ve fotbálku klientů napříč brněnskými NZDM
- Soutěže o drobné ceny se slosováním (např. drogová osmisměrka)
- Využití FB stories pro informování klientů, Instagramový účet
- „Parlament – o vás pro vás“ – zapojení uživatelů do plánování a tvorby programů, 1x měsíčně
- „Prostřeno“ – kulinářská soutěž na klubu
- Spolupráce se soudy – prospěšné práce v NZDM
- Kvalitní zpracování materiálů pro klienty
- Institut „Patrona organizace“ – zapojení známých a inspirativních osobností
- Okamžitá kapacita – max 8 uživatelů na pracovníka a počítadlo nade dveřmi
- Společné vaření na klubu – ze zakázky klientů

„Osobně hodnotím stáž jako velice přínosnou a vřele ji doporučuji. Bylo fajn, že se na stáži potkali lidé z různých zařízení a mohli tak sdílet zkušenosti navzájem,“ říká o stáží kolega Michal Beneš. Rovněž stážistka Viktorie Rohalová odjížděla ze stáže plná nových dojmů: „Během stáže jsem mohla vidět a dozvědět se, jak to funguje v jiných nízkoprahových klubech. Každý nízkoprah funguje trochu jinak, má nastavená jiná pravidla chodu služby. Dozvěděla jsem se plno zajímavých informací, které bychom mohli využít i v našem zařízení – například o terénní službě, kterou v našem nízkoprahovém klubu chceme více rozšířit. Jsem ráda, že jsem se této stáže mohla zúčastnit.”

„Bylo vidět, že všechny zúčastněné jejich práce baví. Načerpala jsem mimo tuhle energii i praktické, konkrétní informace, rady a tipy.” shrnuje přínos stáže pro sebe kolegyně Zuzana Nesrstová a dodává: „V přímé práci s klienty na klubu Pavlač a v terénu Likusák, jsem pochytila mnoho inspirace a vjemů potřebné k mojí práci v klubu Bunkr.“

Třídenní odborná stáž v Majáku, o.p.s. v Liberci

Termín konání: 5.–7. listopadu 2019

Účastníci stáže:

Andrea Mikutowská, NZDM Lavina, Armáda spásy v ČR, z.s.
Martina Prýmová, NZDM Hořovice, Charita Starý Knín
Jan Chmúra, NZDM Jižní pól, Proxima sociale o.p.s.

Stručně o Majáku:

Stáž proběhla v Maják o.p.s. – v NZDM Zapes Liberec, NZDM Depo Hrádek nad Nisou a NZDM Voraz Nové Město pod Smrkem. Kluby jsou určeny pro klienty ve věku 10–26 let, každá ze služeb má svou specifickou cílovou skupinu. V rámci stáže bylo možné navštívit dvě ambulantní služby. Organizace intenzivně spolupracuje při práci s klienty s OSPOD a s Probační a mediační službou (PMS). Součástí stáže byla návštěva těchto institucí a diskuze s pracovníky OSPOD/PMS o možných formách spolupráce.

Zařízení jsou členy ČAS. O službách hostitelské organizace a CS detailně na webu www.majakops.cz.

Zpráva:

Stáž v Maják o.p.s. Liberec, trvala od 5. do 7. listopadu 2019. Jednalo se o návštěvu tří klubů, a to NZDM Zapes Liberec, NZDM Depo Hrádek nad Nisou a NZDM Voraz Nové Město pod Smrkem.

Stáž začala úvodním dopoledním setkáním stážistů s koordinátorem stáže Petrem Hampacherem v prostorách NZDM Zapes. Proběhlo vzájemné představení jak s pracovníky klubu, tak mezi stážisty navzájem a po krátké aklimatizaci byli stážisté provedeni prostorami klubu a seznámeni s historií organizace, se službou a s možnostmi tamějších aktivit. Následovalo vyjasnění očekávání účastníků stáže a naplánování podrobného programu následujících tří dnů.

Do oběda byl prostor na probrání formálních a teoretických záležitostí jako organizace klubu, cílová skupina, průběh služby a administrativní zátěž.

Hned v úvodu také vyvstalo několik témat: vykazování, individuální plánování a docházka. Dopoledne bylo tedy věnováno sdílení dobré praxe v těchto oblastech, koordinátor stáže srozumitelně vysvětlil způsob práce v Majáku s evidenčním systémem PePa a nastínil funkční přístup k individuálnímu plánování v podobě příběhového individuálního plánu.

Po obědě se skupina rozdělila a každý stážista směřoval do jiného nízkoprahového zařízení, aby se v průběhu stáže v jednotlivých klubech všichni prostřídali.

Prostory a vybavení všech klubů byly přizpůsobené cílové skupině, přehledné a vkusně řešené.

Zprvu byli na klubech stážisté pochopitelně především v roli pozorovatelů klientské práce, všímali si přístupu sociálních pracovníků a jejich reakcí. Brzy se ale začali aktivně zapojovat do klubových aktivit a měli možnost stát se přímou součástí interakce s klienty.

V **NZDM Zapes** se klienti sami zapojovali do různých činností, např. do deskových her, k dispozici jim byla také tělocvična, kde se mohli stážisté zúčastnit workshopu sebeobrany.

Cennou zkušeností byl náslech individuální práce (k tomuto účelu slouží speciální místnost, tzv. „Zašívárna“) s klientem zapojeným do sociálního programu.

V klubu panovala příjemná atmosféra a byla zřejmá naprostá důvěra klientů vůči pracovníkům, díky níž neměla přítomnost stážistů rušivý vliv ani během individuálních rozhovorů.

„Do služby přicházeli i klienti zařazení do různých programů, např. klienti v probaci. Dostala jsem možnost neskutečně přínosného náslechu u prvokontaktu se zájemcem o zařazení do programu, který přišel do služby v doprovodu maminky,“ vyzdvihuje kolegyně Martina Prýmová svoji zkušenost z NZDM Zapes.

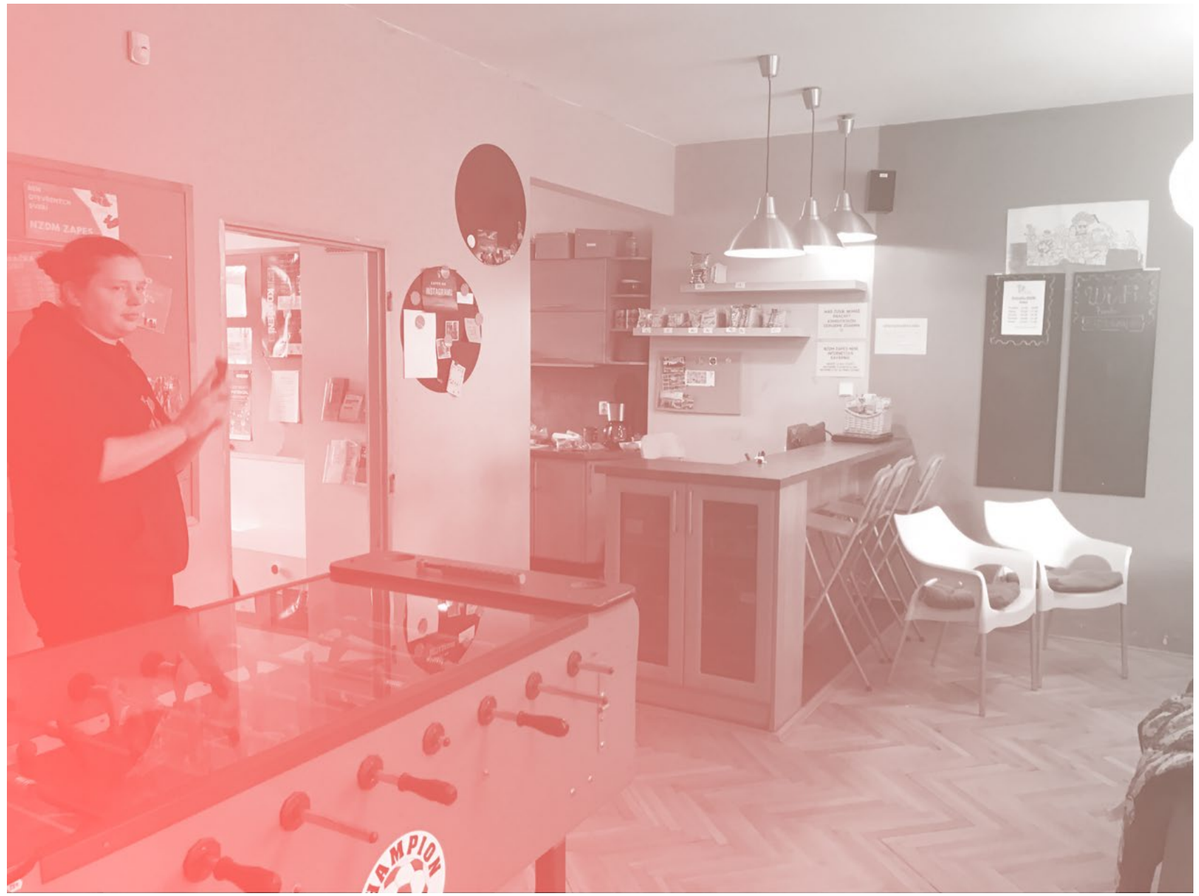

NZDM Depo v Hrádku nad Nisou má krásné velké a moderní prostory v nově zrekonstruované průmyslové budově. Stážisté se zde zapojili do klubových aktivit a měli možnost pohovořit s místním pracovníkem a pracovnicí o rozdílech mezi nízkoprahovou prací s mládeží na malém městě a ve velkoměstě. Pro účastníky stáže bylo velmi přínosné navštívit NZDM v úplně jiném prostředí a kontextu, než je jejich domovské zařízení.

NZDM Voraz v Novém Městě pod Smrkem bylo toho času v rekonstrukci a fungovalo tedy v omezeném režimu. Přes limity značně improvizovaného zázemí však stážisté zjistili, že i v minimálních prostorech se dá aktivně poskytovat služba v dobré kvalitě.

Na klubu panovala velmi příjemná a uvolněná atmosféra, zjevná byla vzájemná důvěra mezi klienty a pracovníky, kteří jsou ve své práci, již vnímají jako poslání, maximálně profesionální.

Do klubu dochází především klienti s vážnými problémy (klienti po výkonu trestu, v probaci, trestně stíhaní, většina jsou aktivní uživatelé návykových látek, nebo s drogovou minulostí). Drogy jsou v této lokalitě velkým problémem, neboť zde proudí přímá cesta z Polska, odkud je snadná distribuce a lokální dostupnost.

Naši stážisté měli možnost pohovořit s tamějšími zkušenými pracovníky, např. o komunitní práci s rodinami klientů, nastavení si hranic mezi pracovníky a klienty a o využití praktikantů v rámci přímé práce.

Další den začal komentovanou prohlídkou města a jeho podstatných míst z pohledu občana, ale i z pohledu sociálního pracovníka. Na programu byly návštěvy zasíťovaných institucí – OSPOD Liberec, PMS Liberec a MěÚ Liberec. Při cestě mezi institucemi proběhlo také seznámení s novým Městským kulturním centrem, kde sídlí některé odbory, vzdělávací a informační centrum a knihovna, která zároveň částečně funguje také jako komunitní centrum a Maják s ní spolupracuje.

Setkání s Janou Pospíšilovou z Probační a mediační služby (PMS) proběhlo v poměrně neformálním duchu a stážisté si měli možnost poslechnout o spolupráci Majáku a této instituce. Vyzdvihována byla vzájemná spokojenost, komunikace, funkční vazby, spolehlivost a respekt ke kolegům. Jako výhoda bylo zmíněno také to, že Maják má silné zastoupení pracovníků – mužů, což se v práci s klienty zapojenými do sociálních programů jeví jako prospěšné. „Kooperace těchto dvou subjektů je příkladem velmi dobré praxe, kdy organizace koordinovaně spolupracují na jednotlivých případech. Příkladem spolupráce mohou být skupinové sebezkušenostní programy, které Maják zajišťuje a probační úředníci doporučují svým klientům. Klient má tak ve velmi krátkém čase možnost efektivně pracovat na své situaci, a to za podpory sociálního pracovníka.“ říká stážista Jan Chmúra.

Zmiňované programy sociálního výcviku slouží jako forma opatření, jež mohou se svým souhlasem mladiství (klienti) absolvovat. Jedná se o program individuální sociální terapie Jinak! a nácvikový individuální program zvládání agrese Stop!, jejichž charakteristiky byly stážistům vysvětleny společně s předáním příkladů z praxe.

Stážisté během návštěv těchto institucí v praxi viděli, jak dobré síťování zvyšuje kvalitu služby a možnosti pomoci klientům. Seznámili se s konkrétními formami spolupráce, jakým způsobem je možné ji navázat a zvyšovat, jaký přínos pro obě strany tato spolupráce skýtá, a to nejen institucím, ale především klientům. Bylo mnoho prostoru pro dotazy a poskytnuto mnoho nápadů a materiálů.

Odpolední program spočíval opět v návštěvě klubů, stážisté se prostřídali v NZDM Zapes v Liberci a NZDM Voraz v Novém městě pod Smrkem.

Večer se pak účastníci stáže setkali na společné neformální večeři. Cílem setkání bylo jednak vzájemné seznámení, dále vytvoření prostoru pro dotazy a sdílení. Setkání se zúčastnila i vedoucí PMS Liberec, která byla taktéž otevřená diskusi. Večer byl velmi příjemný, nezávazná konverzace se prolínala s profesní a stážisté měli možnost nejen vstřebat a ujasnit si nabyté vědomosti, ale také rozšířit své poznatky.

Třetí, poslední den, proběhlo setkání v libereckém OSPOD, kde se naši stážisté setkali s vedoucí pracovnicí. „Ze setkání vyplynulo, jak je důležitá vzájemná komunikace a důvěra. Setkání pro mě bylo přínosné v tom, že jsem si uvědomila, jak je zásadní vytvářet funkční vazby se všemi zainteresovanými orgány, lidmi. Nenechat se odradit případným neúspěchem, ale vytvářet funkční síť spolupráce, protože tohle všechno pak v konkrétních případech pomáhá,“ shrnuje setkání kolegyně Andrea Mikutowská.

Odpoledne opět patřilo přímé práci a návštěvám klubů. Stážisté měli dostatek prostoru na dotazy, kterých paradoxně přibývalo s tím, jak se ve službách více orientovali.

Nakonec se sešli všichni účastníci stáže s jejím koordinátorem Petrem Hampacherem v NZDM Zapes v Liberci, kde se seznámili s dalšími studijními materiály (Dolejš, Skopal: Škála impulzivity, Univerzita Palackého v Olomouci. Dolejš, Skopal: Škála úzkostnosti, Univerzita Palackého v Olomouci. Dolejš, Skopal:

Výskyt rizikového chování u adolescentů, Univerzita Palackého v Olomouci.) a byli odkázáni na další zdroje, jako je např. Liga otevřených mužů.

Stáž pak společně zhodnotili a ukončili. S přítomnými pracovníky Majáku si mohli sdělit své poznatky, splněná očekávání a dojmy, to, s čím odjíždějí.

V Majáku se stážisté setkali s týmem pracovníků, kteří měli za hlavní cíl doprovodit, orientovat, pomoci a poskytnout služby uživatelům. Dokázali ihned rozeznat potřeby klienta a podat mu potřebné informace. Nebránili se dotazům, návrhům a dělali vše pro zlepšení kvality služeb.

„Cílem každé stáže může být řada věcí. Mým cílem bylo zúčastnit se náslechů a pozorovat tým pracovníků při přímé i nepřímé práci, konfrontovat zkušenosti a porovnat praktické fungování. Má stáž byla nesmírným přínosem pro mou osobní práci i fungování našeho klubu v Hořovicích. Odvezla jsem si opravdu praktické podněty, které se mi podařilo zavést do praxe v našem NZDM, takže můj osobní cíl byl na 100 % splněn, a ještě se mi dostalo mnoha bonusů navíc," říká o své intenzivní zkušenosti v Majáku kolegyně Martina Prýmová. A kolega Jan Chmúra se připojuje: „Stáž osobně hodnotím jako velmi zdařilou. Po stránce organizační bylo vše v pořádku, ubytování bylo nadstandardní, přesuny mezi kluby byly zajištěny automobily zaměstnanců a harmonogram byl nastaven splnitelně. Z hlediska možností získání informací byla stáž výborná. Předání informací o službách a dalších tématech bylo srozumitelné, věcné a byla možnost zabývat se problematikou do hloubky. Zároveň byl dostatečný prostor pro sdílení dobrých praxí jednotlivých pracovníků."

Také po organizační stránce byla stáž pozitivně hodnocena: „Stáž rozhodně splnila má očekávání. Organizace celé stáže ze strany České asociace streetwork, z.s. proběhla naprosto v pořádku – věděla jsem vše potřebné a nedošlo k žádným komplikacím. Oceňuji ubytování, které bylo vkusné, účelné a výhodně umístěné z hlediska dostupnosti z/do centra Liberce a z/do klubu," uvedla kolegyně Andrea Mikutowská.

Třídenní odborná stáž v Progressive o.p.s. – Stage 5, No biohazard a Fix point

Termín konání: 12.–14. 2. 2020

Účastníci stáže:

Miroslava Kaplanová, Centrum terénních programů Královéhradeckého kraje, Laxus z. ú.
Anna Buchtíková, Kontaktní a poradenské centrum Spektrum, Kolpingovo dílo ČR z.s.
Klára Saláková, NZDM Futur a TP Jeskyně, Šance pro Tebe, z.s.
Petr Pavíček, NZDM Agora, Šance pro Tebe, z.s.

Stručně o Progressive o.p.s.

Stáž proběhla v Progressive o.p.s. v programech Stage 5 (Kontaktní a poradenské centrum závislostí v hl. m. Praze) a No Biohazard (terénní program pro uživatele nealkoholových drog v hl. m. Praze).

Cílová skupina klientů: osoby ohrožené závislostí nebo závislé na návykových látkách, rodiny s dítětem/dětmi

Obě zařízení jsou členy ČAS. O službách hostitelské organizace a CS detailně na www.progressive-os.cz

Zpráva:

Na stáži v Progressive o.p.s. je patrné, jak důležité jsou vícedenní stáže, kdy mají účastníci možnost hlouběji nahlédnout do fungování jednotlivých služeb a vidět jejich činnost v rámci celého systému a v širším kontextu. Zkušenosti účastníků stáže totiž dokládají, že teprve v širším kontextu se postupně ukazuje jedinečnost a smysl jednotlivých programů, jejich nezbytnost a nezastupitelnost v celém systému.

První den stáže byl hodně informativní, účastníci se seznámili s koordinátorkou stáže Kristýnou Kinkalovou, se službou TP No Biohazard a jejími pracovníky. Terénní program je určen pro uživatele nealkoholových drog v hlavním městě Praze. Pracovníci stážistům dopoledne ukázali prostory služby, vyjasnili rozsah poskytovaných činností a ochotně zodpovídali veškeré dotazy vztahující se jak k přímé, tak k nepřímé práci, jak probíhá kontaktní práce a jak se zaznamenává. Účastníci stáže měli možnost nahlédnout do některých dokumentů služby, včetně informačních letáků pro klienty nebo harm reduction materiálů, které s sebou pracovníci nosí do terénu. Dostali také informace o tom, jak se služba v průběhu let měnila a jaké má vztahy s ostatními místními službami ať už stejného, nebo jiného zaměření.

Stážisté se následně rozdělili do dvou skupin a po nezbytné přípravě brašen na výměnu vyrazili s pracovníky TP No Biohazard do terénu na Praze 4, a také na Praze 2, kde probíhal sběr použitého materiálu v místech, kde se klienti scházejí, převážně však bez osobního kontaktu s nimi. Jako zajímavou zkušenost stážisté zhodnotili možnost podívat se do squatu v areálu bývalé mateřské školky, kde se v roli pozorovatelů zúčastnili výměny použitého materiálu k bezpečnému užívání za čistý.

„Vzhledem k počtu klientů se práce v TP No Biohazard v mnoha ohledech liší od centra, kde pracuji. Měla jsem tedy možnost se zamyslet nad rozdíly mezi oběma způsoby vedení dokumentace a porovnat práci v terénu jak v ulicích Prahy, tak v ulicích menších měst, což pro mě otevřelo mnoho otázek spojených zejména s anonymitou, délkou kontaktů s klienty a s množstvím předávaných informací klientům," shrnuje své dojmy stážistka Miroslava Kaplanová.

Mimo samotné kontaktní práce v terénu stážisté dostali také informace o programu Partyharm reduction, který se zaměřuje na terénní práci v prostředí nočního života a zábavy, zejména na akce hudební.

Druhý den stáže probíhal ve službě Fix Point, která se zaměřuje na pracovní resocializaci uživatelů návykových látek. Služba zprostředkovává pracovní místa uživatelům, kteří jsou ochotni změnit svůj životní styl. Terénní peer pracovníci

čistí město od pohozených injekčních stříkaček a obsluhují Fix Point kontejnery na injekční odpad.

Pracovníci stážisty opět provedli prostorami služby, pohovořili o dokumentaci a o samotné přímé práci v terénu s pracovníky daného programu. Součástí stáže byla účast na poradě týmu, kde se probíralo umístění kontejnerů na nových místech. Každý z indigenních pracovníků dostal na starost také svou lokalitu, kde použitý materiál sbírá. Byly vyhodnoceny výsledky minulého sběru a rozdány nové lokality, hovořilo se také o dalších možnostech pracovního uplatnění klientů služby. Účastníci stáže rovněž shlédli video z návštěvy v zahraničí, které pracovníci společně natáčeli.

Po poradě týmu následoval terén a sběr pohozeného injekčního materiálu na veřejných místech, kde stážisty spolu s vedoucí programu provázel také jeden z indigenních terénních pracovníků. Současně probíhal sběr použitého materiálu z kontejnerů určených k bezpečné likvidaci. Tyto kontejnery jsou rozmístěné na území Prahy 1, 2, 3, 5, 7 a 8.

„Byl jsem opravdu moc nadšený z Peerů. Takové lidi nepotká člověk každý den. Na cokoliv jsem se zeptal, mi bylo bez ostychu zodpovězeno. To, jak si pracovníci s peery dokázali navázat fungující kolegiální i kamarádský vztah, mi přišlo úžasné," shrnuje tuto zkušenost stážista Petr Pavíček a kolegyně Anna Buchtíková jej doplňuje: „Pracovní nasazení pracovníků bylo až neuvěřitelné – tvořivost, trpělivost, snaha oceňovat, schopnost opakovat jednoznačně a jasně, co je zapotřebí udělat, ale především důvěra ve své kolegy z řad uživatelů. Vnímala jsem tu nadčasovost, odvahu, kreativitu a motivaci být aktivní v systému."

Na závěr měli účastníci stáže možnost nahlédnout do Comeback Charity Shopu, což je obchod s darovaným zbožím, který slouží na podporu resocializace uživatelů drog. Sympatický pracovník poskytl stážistům informace o provozu obchodu, jeho finanční udržitelnosti a rovněž poradil s nákupem.

Třetí a poslední den stáže měli účastníci možnost se seznámit se službou STAGE 5, což je kontaktní a poradenské centrum. Po seznámení s informačními materiály a prostorami služby (např. místnost pro výměnu, kontaktní místnost, ošetřovna, hygienický servis atd.) se stážisté dozvěděli, jak vypadá běžný den na službě. Koordinátorka stáže seznámila stážisty s historií centra, s rozsahem činností v přímé práci s klienty a s výkaznictvím a zodpověděla dotazy. Vzhledem k velikosti skupiny neproběhla samotná přímá práce s klienty, stážistům však byla navržena možnost individuální stáže v kontaktním centru.

Následovala debata s pracovníky programu Case Managementu, který klientům, kteří mají potíže v souvislosti s užíváním návykových látek, nabízí velmi individuální doprovázení dle jejich potřeb. „Uvedená služba mi připomněla, abych se více zaměřila na limity vlastní služby a na limity pracovníků." říká o tomto bodu programu stážistka Klára Saláková.

Koordinátorka stáže i pracovníci case managementu byli velmi otevření a upřímní. Sdíleli se stážisty jak úspěchy, tak i věci, na kterých je stále potřeba pracovat.

Na konci posledního dne proběhla závěrečná reflexe stáže. Stáž byla účastníky hodnocena velmi pozitivně jako inspirativní, zajímavá a plná zážitků.

„Osobně jsem si z této stáže odnesla velmi cenné porovnání přímé a nepřímé práce a srovnání terénní práce v menších městech s tou v centru hlavního města Prahy. Získala jsem také několik dalších podnětů k zamyšlení." Shrnuje závěrem kolegyně Miroslava Kaplanová.

To, jaký může mít stáž dopad na praktické fungování domovské služby stážisty, dokládá reflexe kolegyně Anny Buchtíkové: „Stáž a následný seminář, který jsem pro kolegy ze své organizace uspořádala, vnímám jako hezký restart pro zkoušení dalších nových věcí v našem zařízení. Zaměřila jsem se na to, co bychom mohli udělat jinak, čím se inspirovat, jak poskytované služby pozměnit. Témata, která jsem si odnesla, byla zavedení kreativního dne a porad s klienty."

„Ve všech službách hodnotím kladně ochotu pracovníků a jejich pozitivní naladění pro danou práci. Oceňuji také to, jak služby spolupracují, a to jak uvnitř, tak navenek organizace. Stáž bych vřele doporučila všem, kteří se zajímají o tuto cílovou skupinu, byla to jedna z nejpřínosnějších stáží, které jsem absolvovala," uvádí stážistka Klára Saláková a kolega Petr Pavíček souhlasně dodává: „Stáž v organizaci Progressive se mi pracovně i osobně moc líbila. Oceňuji práci lidí, kteří vědí, co dělají."

Třídenní odborná stáž v NZDM Coolna, oblastní charita Znojmo

Termín konání: 15.–17. 9. 2020

Účastníci stáže:

Kristýna Čechová, NCDM Dživipen, Armáda Spásy
Klára Čejková, Cheiron T, o.p.s.
Roman Prokůpek, Cheiron T, o.p.s.
Jakub Josif, NZDM Modrý pomeranč, Salinger, z.s
Ludmila Königová, NZDM Hořovice

Stručně o NZDM Coolna Znojmo:

NZDM klub Coolna poskytuje ambulantní i terénní formu, v rámci terénní práce se jedná nejen o pěší streetwork, ale také o specifický maringotkový terén a dále streetwork online v prostředí Facebooku.

Zařízení je členem ČAS. Více o zařízení: znojmo.charita.cz/charitni-sluzby/klub-coolna-znojmo/

Zpráva:

Všichni účastníci stáže se shodují na tom, že třídenní pobyt v Coolně Znojmo, který se odehrál ve dnech 15.–17. 9. 2020, byl velmi intenzivní, inspirativní a nabitý

informacemi. Ve Znojmě účastníci strávili tři noci, přičemž dva dny intenzivně pracovali s kolegy z Coolny.

„Pro mě bylo zásadní poznat, jak klub Coolna funguje v porovnání s NZDM, ve kterém pracuji, a inspirovat se k novým nápadům a inovacím, které bych mohla v našem NZDM navrhnout a uplatnit," podtrhuje přínosy stáže kolegyně Ludmila Königová.

A nutno říci, že na inovativní a inspirující přístupy byla stáž opravdu bohatá a všichni účastníci si přišli na své.

Stáž byla zahájena úvodním setkáním, kdy se jednotliví stážisté seznámili s pracovníky klubu, harmonogramem stáže, organizací a poskytovanými službami.

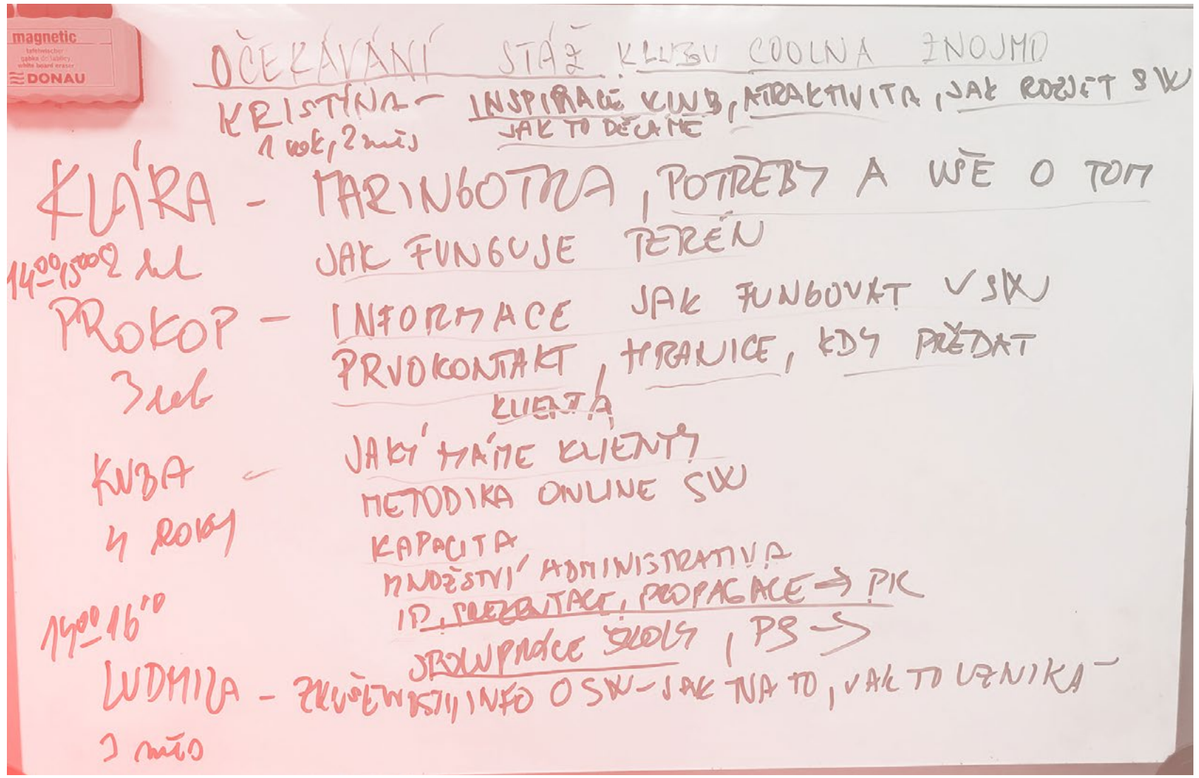

Účastníci si prohlédli prostory a koordinátor stáže Robert Knebl, vedoucí Coolny, si vyslechl jejich očekávání a zaměření, na která se chtějí soustředit, a rovněž zodpovídal dotazy stážistů.

„Teoretická část stáže, kdy jsme se dovídali principy, se kterými znojemští kolegové pracují, byla těžká „nalévárna". Robert nás nešetřil, svoji práci má velmi dobře zorganizovanou, všechny kroky perfektně cílí na klientské situace i anamnézy," poznamenala k úvodnímu bodu programu kolegyně Klára Čejková.

Po teoretickém úvodu shlédli účastníci stáže odpoledne prezentaci shrnující informace o chodu klubu, a zároveň o maringotkovém terénu a maringotce samotné. A následně už byli vtaženi do víru přímé práce s klienty. Škála forem i technik byla široká a každý z účastníků si tak přišel na své a načerpal informace s ohledem na své zaměření.

„Měla jsem možnost zažít službu ve všech jejích formách poskytování – tedy v ambulantní podobě, terénní i online. Vzhledem k tomu, že terén u nás ve službě zatím neposkytujeme, ale připravujeme se na něj, bylo mi velkou inspirací načerpat právě zkušenosti z terénní práce klubu Coolna. Také mě zaujalo, jakým způsobem probíhá ve službě online práce s klienty," říká k rozmanitosti stáže kolegyně Kristýna Čechová.

Zmíněný online chat s klientkou stážisté sledovali (samozřejmě s klientčiným informovaným souhlasem) v reálném čase na plátně a následně byla intervence vyhodnocena.

Stážisté se pak rozdělili na dvě skupiny. Jedna zůstala na klubu, zatímco druhá vyrazila do terénu, později se skupiny vystřídaly.

V přímé práci na klubu se účastníci stáže zapojovali do klubových aktivit, doptávali se klientů i pracovníků a měli možnost náslechů při rozhovorech

s klienty, kde se seznamovali s různými technikami, např. s využitím tzv. magické otázky. Také proběhla ukázka mapování a kontraktování s méně komunikativním klientem.

„Co mě především oslovilo, byl způsob, jakým Robert vede individuální intervence s klienty. Měla jsem možnost se přímo zúčastnit několika z nich. Líbilo se mi, jak umí s klienty komunikovat a jaké nástroje k tomu využívá (např. škálování, motivační rozhovory, techniky aktivního naslouchání)," uvažuje o přínosech náslechů stážistka Kristýna Čechová.

Rovněž v terénu byli stážisté přítomni intervencím s klienty a prvokontaktu, jenž byl zaměřený na to, jak vzbudit zájem a navázat si zájemce o službu hned od začátku.

Účastníci stáže se pak seznámili s evidenčním systémem a denními záznamy služby a odpolední blok zakončili zhodnocením prvního dne.

„Robert nám ukázal práci s klienty na klubu. Viděli jsme kancelář, postupy zaznamenávání výkonů, program k jejich zaznamenávání a práci s ním. Ukázal nám i veškerý chod klubu, metodiky... Večer jsme odcházeli naprosto vyčerpaní, ale spokojení." Shrnuje první den v Coolně stážistka Klára Čejková.

Druhý den byl zahájen ranní sebereflexí pracovníků klubu, stážisté mohli pozorovat, jak probíhá předávání informací mezi terénními pracovníky a pracovníky, kteří byli na klubu. Následně byl věnován prostor tématům jednotlivých účastníků stáže, jako např. online streetwork, vedení evidence, a zaznamenávání výkonů.

Žádaným tématem byla také prevence. Účastníci stáže se mohli inspirovat preventivními materiály klubu Coolna, který např. vydává vlastní klubový časopis Cooltime. Ten se vždy týká jednotlivých témat (např. drogy, hazard, apod.) a je pro klienty volně dostupný na klubu k pročtení. Koordinátor stáže Robert Knebl se se stážisty podělil o efektivní nástroje, které jim na klubu pomáhají v tom, aby dokázali preventivní programy ušít přímo na míru klientům. Stážisté rovněž viděli několik dotazníků, které si v Coolně sami vytvářejí a které používají ke zjištění toho, co klienti momentálně řeší, nebo zhodnocení, zda mají k jednotlivým tématům relevantní informace. Mnohé z těchto věcí se ukázaly být pro stážisty užitečnými v jejich další práci.

Následovala terénní práce v ulicích města Znojma a představení využití maringotky, kterou Coolna provozuje. Práce v terénu byla pro stážisty vzájemně obohacující, vyměnili si své zkušenosti, vyzkoušeli si prvokontakt a dále navštívili skatepark a některé vyloučené lokality.

Prohlídka maringotky, která v klubu Coolna slavila v roce konání stáže již osmé narozeniny a je situována na městském sídlišti vedle skateparku, byla pro účastníky stáže zajímavou zkušeností, stážisté viděli, jak je prováděna terénní forma služby v maringotce, jakou má kapacitu osob a jaké aktivity v ní lze s klienty dělat.

Tyto poznatky ocenili zejména kolegové z Tábora, kteří sem přijeli načerpat inspiraci pro obdobný projekt: „Zjistili jsme s kolegou, že výběr naší stáže byl trefou do černého, nejen proto, že jsme se mohli dozvědět veškeré provozní informace kolem maringotky, kterou mají kolegové ve Znojmě v provozu již několik let a velmi se jim osvědčila," hodnotí výběr stáže Klára Čejková.

Po představení konceptu maringotkového terénu se účastníci přesunuli na klub, kde od 17 hodin začínal klubový parlament. Klienti si při něm zhodnotili témata za uplynulý měsíc a připravili si témata na měsíce následující.

Třetí, poslední den stáže, byl prostor pro poznávání města a dotazy více do hloubky, vlastní hlubší práci s metodikami a sdílení plánů na rozvoj služby do budoucna. Účastníci stáže také viděli, jak provádět evaluaci výstupů práce sociálních služeb. Dále proběhlo v klubu shrnutí průběhu stáže, její zhodnocení a zpětná vazba, která byla velmi pozitivní.

„Stáž v Coolně ve Znojmu nám dala opravdu mnoho a mohu tvrdit, že to byla ta nejhezčí a nejpřínosnější stáž, na které jsem mohla být. Velmi ráda jsem poznala vedoucího Roberta a viděla jeho pojetí práce s klienty, které opravdu skvěle fungovalo. Do Coolny bych jela klidně znova a nerozmýšlela bych se," shrnuje stáž kolegyně Klára Čejková.

Nadšením v hodnocení nešetří ani Klářin kolega, Roman Prokůpek: „Stáž v nízkoprahovém Klubu Coolna Znojmo byla za mé tři roky strávené v soc. službách to nejpřínosnější ze vzdělávání, stáží a kurzů. Od začátku Robert svým přístupem a energií vytvořil prostředí, ve kterém jsme mohli kvalitně přijímat informace a praktické rady. Každý dostal prostor pro představení svých témat. Mimo bravurně předávanou teorii jsme mohli s týmem Coolny zkusit přímou práci a načerpat zkušenosti od kolegů. Pro mne byly tyto ukázky ať už z terénu, nebo v klubu, inspirací k dalším stylům práce. Mým hlavním tématem byla terénní práce a informace o maringotce, kterou bychom rádi s kolegyní zařídili i v Táboře.

Získané informace mi pomohly ucelit si představu o možnostech a hranicích terénu, jakou práci je terénní pracovník schopen bez zázemí klubu kvalitně udělat. Stejně tak praktické informace k maringotce pomohly představě, co vše bude třeba zařídit s příslušnými institucemi. Kdybych měl stáž ohodnotit formou bodů, dávám 10/10, a zároveň tím děkuji za možnost stáže a věnované energii od celého týmu Coolny."

Kolega Jakub Josif se k pozitivnímu hodnocení připojuje: „Celkově hodnotím stáž jako velmi nosnou, bohatou na nové informace a zajímavé způsoby práce. Některé z nápadů a příkladů dobré praxe zapracujeme do naší služby."

A kolegyně Kristýna Čechová závěrem dodává: „O tom, že tato stáž byla efektivní nepochybuji, neboť jsem spoustu věcí již ve své praxi začala praktikovat a setkávám se s pozitivním ohlasem i výsledky. Díky tomu, že nyní vím, jak na to", mě moje práce o to víc baví a užívám si ji. Děkuji za možnost se stáže zúčastnit."

Třídenní odborná stáž v NZDM Klídek, Prostor Pro, o.p.s.

Termín konání: 6.–8. 10. 2020

Účastníci stáže:

Iveta Lošťáková, NZDM Jonáš, Armáda spásy
Adriana Ženíšková, Cheiron T, o.p.s.
Jakub Kuchař, NZDM Pixla, Ponton, z.s.
Klára Čejková, Cheiron T, o.p.s.

Stručně o organizaci PROSTOR PRO v Hradci Králové

Prostor Pro se věnuje nejen dětem a mládeži, ale i rodinám a seniorům a realizuje mimo jiné preventivní programy na školách a probační program, díky čemuž má navázané vztahy se školami i s OSPOD. Působení Prostoru Pro tak pokrývá celé spektrum potřebných, což je nejen praktické (např. děti se se službou potkají v rámci preventivního programu na škole a pak vyhledají NZDM, dětem NZDM doporučí kurátor a podobně), ale i sympatické (jednotlivé služby pracují s různými generacemi v jednom prostoru).

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klídek funguje od roku 2000, od roku 2003 je služba registrovaná.

Služba nabízí dětem a mladým lidem ve věku 10–22 let ohroženým rizikovými projevy chování bezpečný prostor a doprovází je obdobím dětství a dospívání.

Prostřednictvím sociálních služeb je klientům poskytována pomoc a podpora v obtížných životních situacích.

Terénní forma služby reaguje na potřeby klientely, jimž je přizpůsobena provozní doba (dopolední či večerní terén), místo poskytování služby (terén v obchodním domě), činnosti (např. distribuce harm reduction materiálu jako jsou filtry, kondomy apod.) i forma – v rámci terénní formy probíhá práce i online přes sociální sítě.

Služba má rovněž zkušenosti s analýzou zjišťování potřeb dětí a mládeže při rozjezdu terénní služby na malé obci.

V rámci Preventivních programů Spirála realizuje organizace Prostor Pro certifikované dlouhodobé programy primární prevence pro žáky základních i středních škol a dále nabízí radu, pomoc a konzultace pedagogům, žákům, studentům i jejich rodinným příslušníkům v oblasti projevů rizikového chování.

NZDM Klídek je členem ČAS. O službách hostitelské organizace a cílové skupině se dočtete detailně na webu www.prostorpro.cz/programy-a-aktivity/nzdm-klidek.

Zpráva:

V úvodu byly účastníkům předány organizační informace k průběhu stáže. Každý ze tří dnů stáže byl uveden prezentací koordinátorky služby, během níž se stážisté dozvěděli informace o historii služby, jejím fungování, cílové skupině, financování, rozdělení lokalit mezi dalšími kluby, chodu terénní služby, seznámili se s metodikou a poznali organizační strukturu, další služby a projekty organizace, kampaně a propagační strategie.

Prostor Pro je zavedená organizace s dobrým jménem, poskytující v Hradci Králové různorodou nabídku služeb pro různé cílové skupiny. V rámci organizace mají zaměstnanci možnost zapojení i v jiných projektech organizace, což je přínosné z hlediska pracovních zkušeností.

V rámci PR organizace využívá tzv. ambasadorů, nebo videa o službě zacílená na cílovou skupinu služby (majorita, spíše střední vrstva) – videa jsou snadno pochopitelná a líbivá pro veřejnost.

Prostor Pro realizuje řadu zajímavých projektů zaměřených na různé cílové skupiny. Realizuje informační kampaně zaměřené na prevenci šikany (#tobyloveskole) nebo pomoc ohroženým dětem (#davamprostor). Naše stážisty také zaujal skupinový probační program Právo pro každý den, jenž je zaměřený na práci s mladými lidmi, kteří se dostali do střetu se zákonem nebo se dopustili jiné protiprávní činnosti. Program je akreditován Ministerstvem spravedlnosti České republiky.

Jako moderní nástroj v oblasti prevence šikany je dále vyvíjena aplikace Nemá to na čele, jež je inspirována podobnou aplikací z USA. Aplikace si klade za cíl poskytnout rodičům a učitelům rady, jak šikaně u dětí předcházet a jak si s ní poradit.

Po teoretickém úvodu, kdy zároveň účastníci stáže sdíleli svá očekávání a témata, kvůli kterým přijeli, následovala účast při přímé práci pracovníků NZDM. Stážisté byli vždy odpoledne rozděleni do služeb podle svých preferencí a zároveň tak, aby si každý vyzkoušel všechny možnosti. Na konci provozní doby pak proběhlo zhodnocení dne.

První den část účastníků stáže absolvovala terén v ulicích Hradce Králové. Seznámili se tak s lokalitami města a s cílovou skupinou a jejími specifiky, jakož i specifiky samotného města. V terénu byli stážisté přítomni prvokontaktům, nechybělo sdílení dobré praxe. Druhá skupina zůstala na klubu.

„Ze stáže si odnáším pohled na důležitost a funkci klíčového pracovníka. Klienti si své ‘klíčáky’ vybírali sami a v případě potřeby se mohli rozhodnout pro změnu.

Určitě bych to ráda zavedla i u nás," přemýšlí kolegyně Adriana Ženíšková o tom, jak jí stáž pomohla vidět vlastní práci s odstupem, a které zkušenosti a postupy by ráda ve svém domovském zařízení aplikovala do praxe. Adriana pokračuje tím, co se již podařilo přenést: „Díky této stáži jsme u nás např. zavedli střídání pracovníků napříč službami. Zatím vymýšlíme systém, hledáme výhody a nevýhody, ovšem inspiraci jsem přivezla právě z Klídku."

Druhý den stážisty čekal příměstský terén v Kostelci a Třebechovicích pod Orebem, kde působí mobilní klub – barevně posprejovaná skříňová dodávka pod vlajkou NZDM Klídek. Při práci v terénu v sociálně vyloučených lokalitách poskytuje zázemí pro trávení volného času a bezpečné útočiště. Stážisté měli možnost s pracovníky probrat vše okolo legislativy, nákladů, efektivity i využití a možností tohoto mobilního zázemí. V terénu navštívili okolní obce, kam každý den streetworkeři zavítají.

V době stáže probíhal tento terén nově od ledna 2020, a to 2x týdně, do zavádění terénu však vstoupila jarní vlna epidemie Covid-19 a služba začala fungovat opět až od června. Rozjezd služby přinesl pracovníkům mnoho dalších výzev, kdy bylo třeba vybalancovat očekávání obce a reálnost působení služby, dále obtížné navázání spolupráce s cílovou skupinou 15+, lokální vztahy a vlivy (osoba s velkým vlivem na cílovou skupinu odrazovala od kontaktu se službou) či nereálná očekávání zastupitelstva obce od služby („odstranění" Romů z náměstí).

V průběhu práce v terénu proběhla s kolegy reflexe terénní služby a hledání možností různých přístupů.

Třetí den stáže strávila část stážistů na klubu, jehož provozní doba je denně od 14 do 18 h. Mezi klienty převažuje cílová skupina 15+ z majoritní společnosti. Je znát, že klienti mají k pracovníkům důvěru, komunikují s nimi otevřeně, sdílejí své zážitky a zkušenosti, mají možnost s pracovníky jako s dospělými řešit problémy spojené s dospíváním apod.

„V případě terénu pro mě bylo nejvíce přínosné vidět oslovování potenciálních klientů a monitoring míst, kde by se cílová skupina mohla nacházet. Na klubu pro mě bylo zajímavé sledovat dění, a to především rozhovory pracovníků s klienty, které mě zaujaly svou otevřeností a preventivním přesahem. Přínosné pro mě byly i informace týkající se online práce a toho, kam se dá online práce ještě posunout, a pořádání veřejných akcí," (NZDM Klídek pořádá již několikátým rokem akci Pro Street Jam, která vždy přiláká velké množství účastníků, a realizuje kampaň „Dávám prostor", díky které oslovuje širokou veřejnost a nabízí možnost podpory) shrnuje své zážitky ze stáže kolegyně Iveta Lošťáková a dodává: „Ze stáže jsem si odnesla především inspiraci, kterou bych chtěla přenést do naší služby, a to ať už na klubu, v online prostoru nebo v terénu, který od nového roku budeme rozjíždět."

Samotná služba NZDM je dlouhodobě vedena zkušenou koordinátorkou, přestože za poslední rok došlo k výrazné personální obměně týmu, funguje služba dobře společně s novými pracovníky. Velmi dobře probíhá spolupráce s OSPOD a MP ČR (kulaté stoly).

Druhá skupina mezitím společně s dvěma pracovnicemi vyrazila do ulic Hradce Králové. Tam se účastníci stáže seznámili s denní rutinou terénních pracovníků služby, prošli všechny známé vyloučené lokality, nákupní střediska, kde se schází mládež, kontaktovali klienty a byli svědky prvokontaktu i přímé práce, kterou poté s pracovnicemi reflektovali a řešili, jak by sami případně postupovali. „Byl to skvělý a poučný den," říká o své zkušenosti stážistka Klára Čejková a dodává: „Stáž mohu vřele doporučit. Děkuji ČAS, že jsem mohla být součástí."

Třídenní odborná stáž v nízkoprahovém klubu Vrtule, Salesiánské středisko mládeže – středisko volného času, o.p.s., Praha

Termín konání: 17.–19. 5. 2021

Účastníci stáže:

Veronika Špačková, NZDM eMBečko, STŘED, z.ú.
Jana Hofmanová, NZDM Blansko, Společnost Podané ruce o.p.s.
Andrea Rohová, NZDM MeziČas, Magdaléna o.p.s.
Aleš Senko, Cheiron T, o.p.s.
Adriana Ženíšková, Cheiron T, o.p.s.

Stručně o organizaci Salesiánské středisko mládeže – středisko volného času, o.p.s., Praha

Nízkoprahový klub Vrtule poskytuje službu v ambulantní i terénní formě. Cílová skupina jsou mladí lidé ve věku 13 až 22 let, hlavní část klientů se pohybuje ve věkovém rozmezí 14–17 let. Klub se nachází v Praze – Kobylisích, což je relativně bohatá čtvrť, a to svým způsobem definuje i zakázky, se kterými klienti přicházejí.

Zařízení je členem ČAS. O službách hostitelské organizace a CS detailně na webu www.strediskokobylisy.cz

Zpráva:

Samotná realizace stáže ve Vrtuli byla značně ovlivněna dlouhodobě nepříznivou epidemickou situací, kdy musel být původní termín v listopadu 2020 zrušen a stáž se mohla uskutečnit až v květnu 2021, po jarním uvolnění lockdownu. Dlouhý lockdown navíc narušil kontakty s klienty.

První den stáže proběhlo seznámení se zařízením a organizací.

NZDM Vrtule spadá pod Salesiánské centrum, spolu s dalšími zařízeními a službami Salesiánů se snaží vytvořit komunitu rodin s dětmi, ale i dalších dospělých (např. podpůrná skupina pro bezdětné páry) a pracují komplexně. Propojují křesťanské hodnoty se sociální a pedagogickou prací. Dítě může projít Salesiánským střediskem od raného věku až skoro do dospělosti. Nejdříve může docházet s rodiči do centra pro rodinu, které je určené pro děti předškolního věku a slouží k prohlubování vzájemných vztahů pomocí sportovních a uměleckých aktivit, vzdělávacích kurzů atd. Pod centrum spadá i rodinné poradenství a podpůrná skupina pro rodiče. Starší děti mohou využívat kroužky všeho druhu, jako fotbal, lezeckou stěnu, latinskoamerické tance či divadelní kroužek a mohou se zúčastnit příměstských táborů. Funguje zde otevřený klub Oratoř, jenž je zdarma na rozdíl od běžných kroužků a dětem od 8 do 18 let nabízí smysluplné trávení volného času a mnoho aktivit (fotbálek, ping pong, xbox, stolní hry aj.).

Rozsáhlé venkovní prostory centra slouží nejen Oratoři, ale také pracovníkům i klientům Vrtule, za hezkého počasí například pro pořádání venkovních kulturních akcí (skatepark, hřiště na fotbal, volejbal apod.)

Oratoř vedou pedagogičtí pracovníci a s Vrtulí navzájem spolupracují, pracovníci Vrtule do Oratoře přeposílají klienty mladší 13 let, což je minimální věková hranice

Vrtule, a také klienty, kteří mají zájem pouze o volnočasové aktivity. Naopak, pokud v Oratoři dítě řeší nějakou nepříznivou životní situaci, dovedou ho pracovníci do Vrtule.

Zázemí organizace skýtá i další výhody, kromě odlehčení od poskytování volnočasových aktivit zajišťovaných Oratoří pracovníci nemusejí řešit ani technické problémy či psaní projektů, shánět finance, a mají tak možnost věnovat veškerou pozornost klientům a práci s nimi. Pracovníci Vrtule tak mají větší kapacitu zaměřovat se na poskytování sociálních služeb a zjišťování nepříznivé sociální situace.

Po úvodním informačním bloku, kde se účastníci také dozvěděli, co je na stáži bude čekat, se stážisté rozdělili do dvou skupin, dvou a tříčlenné. V menších skupinách pak absolvovali terén v různých lokalitách a stáž na klubu.

V rámci první lokality prošli stážisté spolu s pracovníky městské části Kobylisy, Libeň a Ládví. Dobrá vzájemná komunikace s místními školami umožnila po řadě vyjednávání postavení terénního zázemí Heliport v prostorách ZŠ Hovorčovická v areálu školního sportovního hřiště, které je také klientům plně k dispozici. Místní mládež, především děti navštěvující 2. stupeň uvedené ZŠ, byla z přítomnosti pracovníků v areálu školy upřímně nadšená.

Dalším místem, kde pravidelně terénní pracovníci působí, je maringotka, výhodně umístěná na sídlišti u Bohnic v Katovické ulici, u velkého hřiště na míčové hry. Bývá otevřena dva dny v týdnu na tři hodiny. Maringotka byla zřízena primárně pro děti ze sídliště, které zde mohou trávit čas i v zimě, protože je vybavena topením. Je tam sedačka, fotbálek, stůl se židlemi a různé hry. Děti a mládež vědí, kdy budou u maringotky pracovníci přítomni a aktivně je na tomto místě vyhledávají. Ať už je to jen pro to si s nimi popovídat, nebo se přijít o něčem poradit. Bylo vidět, že jsou tuto službu zvyklí využívat a dělají to rádi. Stážisté si terénní maringotku a její vybavení prohlédli a dostali informace o cílové skupině, která maringotku navštěvuje a různých akcích pořádaných NZDM pro klienty.

Druhý den navštívili stážisté terén v Bohnicích a seznámili se s místy, kde pracovníci potkávají klienty. Těch se ale v terénu nepohybovalo moc, což bylo ovlivněno i přerušením kontaktů během epidemie Covid-19.

Epidemická témata se pochopitelně přenesla i do témat stáže. Sdílení postupů v době pandemie bylo pro účastníky stáže důležitou zkušeností.

„V terénu pro mě bylo zajímavé zjistit, jak k němu pracovníci z Vrtule přistupují, a to především v době pandemie. Jak přistoupili k prvokontaktům během pandemie

a jak rozvažovali o kontaktování klientů bez roušek," říká kolegyně Jana Hofmanová a kriticky dodává, že vzhledem k malému množství klientů v terénu bylo zároveň obtížné s nimi ve skupině tří stážistů a dvou pracovníků navázat kontakt.

Třetí den stážisté pronikli více do fungování klubu, který je poměrně veliký a rozdělený na kontaktní místnost, bar, odpočinkovou zónu se sedačkami a hrací zónu s fotbálkem. Na klubu pracuje smíšený tým a pracovníci dbají na to, aby zakázky vycházely opravdu od klientů a aby se s klientem pracovalo komplexně.

Účastníci stáže měli možnost poznat klienty, kteří klub navštěvují. Při rozhovorech byli klienti otevření a zvyklí komunikovat s pracovníky. Bylo patrné, že jsou na službu navázáni a vnímají ji jako celek a ne pouze jako jednotlivé pracovníky.

„Při pozorování práce místních pracovníků jsem si ověřil funkčnost některých postupů a metod, které jsou pro tuto práci klíčové. Například kladení otevřených otázek, díky kterým můžeme klienta aktivizovat a posouváme tím naši práci od systému kontroly k systému pomoci," reflektuje náslech na klubu kolega Aleš Senko.

Velké téma na klubu je stolní fotbálek, díky poptávce klientů po této aktivitě prošlo klubem mnoho kvalitních sportovců věnujících se tomuto sportu. Někteří z nich hrají i na profesionální úrovni s nemalými výsledky, stážisté se na klubu např. setkali s druhým nejlepším hráčem světa. Poptávka po fotbálku vedla k tomu, že stolní fotbálek je nyní nabízen jako jeden z mnoha kroužků, kterým se klienti mohou věnovat. Pro pracovníky klubu je to opět velkou výhodou, jelikož jednotlivé kroužky spravují dobrovolníci z řad salesiánů a oni tak mají klid a čas na sociální práci v klubu.

Ta je prováděna s důrazem na kvalitní síťování. Ve Vrtuli skvěle funguje spolupráce s jinými institucemi, ať už je to Městská policie či OSPOD. Pracovníci mají efektivně rozdělené role v týmu, to znamená, že jeden pracovník komunikuje s OSPOD, druhý s policií apod.

„Pracovníci NZDM Vrtule se pravidelně a relativně často setkávají s ostatními institucemi, jako je OSPOD, ředitelé škol, městská policie, místní radnice a dalšími a mohou tak dobře spolupracovat a reagovat na aktuální potřeby dětí a mládeže v oblasti. Funkčnost této spolupráce je dle mého dána především třemi faktory. Jednak je to historická zásluha politiků na radnici se správným sociálním cítěním a ochotou se sociální problematice věnovat (Markéta Pekarová-Adamová). Dále to jsou to osobní vazby jednotlivců z různých sociálních služeb, a nakonec je to trpělivá práce při vyjasňování hranic, kompetencí a pracovních postupů mezi jednotlivými institucemi," shrnuje situaci ve Vrtuli týkající se spolupráce s návaznými institucemi kolega Aleš Senko a dodává: „Stáž pro mne byla celkově příjemné osvěžení a přesvědčila mě, že síťování může po trpělivé a dlouhodobé práci jednotlivců opravdu fungovat."

Kolegyně Jana Hofmanová si, co se tématu síťování týče, odnáší tuto inspiraci: „Chtěla bych se ve své práci zaměřit na osobní rovinu síťování a na to, aby neprobíhalo „jen" mezi vedoucími, ale i mezi řadovými pracovníky jednotlivých služeb."

V klubu i v terénu vždy panovala přátelská atmosféra, pracovníci byli dobře naladění, otevření jakýmkoliv dotazům a pracovali s jistotou a klidem.

Tento klid souvisí také s podmínkami, za kterých tito profesionálové pracují. Pracovníci nízkoprahových klubů jsou často přetěžováni množstvím nepřímé práce, a to jim ubírá kapacity pro přímou práci. Přestože tyto okolnosti nemohou vždy ovlivnit, stáž otevřela debatu o tom, že dobré pracovní podmínky jsou velmi důležitým předpokladem kvalitně odvedené práce.

4. Závěr

Zkušenosti ČAS i výše uvedené výpovědi účastníků stáží ukazují na užitečnost této formy vzdělávání. Chceme zdůraznit, že za podmínek, kdy je stáž dobře připravená, strukturovaná časově i obsahově a vede ji pracovník, mentor, který je na tuto pozici pro stáž vyčleněn a zaplacen, pak spolu s podmínkou zpracování zprávy ze stáže a referování poznatků při semináři s kolegy v organizaci či v regionu má stejně velkou, někdy i větší vzdělávací hodnotu než běžné akreditované vzdělávací programy. Má totiž vliv na osobní rozvoj a profesní růst stážistů, ale také těch osob, které stáž připravují. Zisk je tedy na obou stranách. Hostující organizace prostřednictvím přípravy stáže reflektuje svou praxi, hodnotí efektivitu a verbalizuje činnosti, které se jinak mohou stát rutinními. Velký přínos stáží je také v podpoře inovací (hostující organizaci i účastníků stáže), v motivaci k práci v oboru a v neposlední řadě prevencí profesního vyhoření a mentální hygienou sociálních pracovnic a pracovníků.

© 2021 Česká asociace streetwork v rámci projektu OPZ „Nové výzvy pro streetwork“, CZ.03.2.63/0.0/0.0/17_071/0007649, který je spolufinancován Evropskou unií.